

МЕТОДИЧКИ УЗЛЕТИ 2

ЗБИРКА ИЗАБРАНИХ ПРИПРЕМА ЗА ЧАСОВЕ
ИЗ ОБЛАСТИ ФИЛОЛОГИЈЕ И ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

<https://doi.org/10.46630/mtu2.2021>

Уредник Издавачког центра
Проф. др Душан Стаменковић

Рецензент
Проф. др Марина С. Јањић
Доц. др Милица Тошић Радев

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

МЕТОДИЧКИ УЗЛЕТИ 2

Збирка припрема за часове у основној и средњој школи
- филологија, друштвено-хуманистичке науке

Приредили:
Проф. др Јелена Максимовић
Доц. др Весна Симовић
Александар М. Новаковић

Ниш, 2021.

САДРЖАЈ

НАЈБОЉЕ МЕТОДИЧКЕ ПРИПРЕМЕ ИЗ ОБЛАСТИ НАЦИОНАЛНЕ ФИЛОЛОГИЈЕ

Бојана Ракоњац (Подгорац): *Аска и вук*, Иво Андрић
Јелица Пајић (Београд): *Романтичарска слагалица*
Зорица Ивановић (Параћин): *Коштана* (лик главне јунакиње), Бора Станковић

НАЈБОЉЕ МЕТОДИЧКЕ ПРИПРЕМЕ ИЗ ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

Иван Цветковић, Јована Јоцић (Црвена Река): *Васиона и земља* (Географија) и *облик* (Ликовна култура)
Савица Ђурђевић (Бела Паланка): *Савремени демографски процеси у Србији, Европи и у свету*
Весна Петровић (Ниш): *Продаја неживотног осигурања*

НАЈБОЉЕ МЕТОДИЧКЕ ПРИПРЕМЕ ИЗ ОБЛАСТИ СТРАНИХ ФИЛОЛОГИЈА

Биљана Пиповић (Власотнице): *Survival* (Енглески језик)
Јелена Вучковић (Ниш): *La fête* (Француски језик)
Миљана Миладиновић (Ниш): *Le Club des lookés* (Француски језик)

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА

Центар за професионално усавршавање Филозофског факултета у Нишу је другу годину заредом расписао конкурс за најбоље методичке припреме, на који је стигао велики број припрема из различитих предмета. Како би рангирање пристиглих припрема било што праведније, формиране су три комисије, и то из: области националне филологије, области друштвено-хуманистичких наука и области страних филологија. Водећи се унапред утврђеним критеријумима (оригиналност и креативност у приступу, стручност, целовитост, иновативност у концепцији часа и у примењеној методологији, подстицање индивидуалног и групног рада ученика, примена савремених наставних средстава, испуњеност свих стандарда савремених образовних стратегија), комисије су изабрале по три најбоље методичке припреме из свих поменутих области, које могу бити одлична помоћ у унапређењу наставне праксе.

Из области националне филологије пристигле су методичке припреме из области језика, књижевности и културе изражавања. Комисија је проценила да припреме из области књижевности (*Аска и вук*, *Романтичарска слагилица*, *Коштана*) заслужују да понесу престижну титулу најбољих методичких припрема на овогодишњем конкурс. Аутори припрема на савремен и оригиналан начин приступају изучавању (и утврђивању) књижевних садржаја, комбинујући више метода (дијалoшкy, текстoвнy, игровнy) и облика рада, при чему се савремене информационо-комуникационе технологије појављују као неизоставан пратилац наставног процеса. Захваљујући таквом приступу, наставници српског језика и књижевности упознају ученике са књижевним световима Иве Андрића и Боре Станковића, односно са романтичарским светом Џорџа Гордона Бајрона, Александра Сергејевича Пушкина, Едгара Алана Поа и Гетеа.

Из области друштвених наука пристигле су методичке припреме из области географије, психологије, социологије, основа економије и банкарства, с примерима пројектне и тематске наставе. Комисија је одлуку донела једногласно, након озбиљног разматрања радова и уз уважавање свих побројаних критеријума. Процена је да припреме (*Васиона*, *Земља и Облик*, *Становништво и демографски процеси* и *Продаја неживотног осигурања*) заслужују да понесу престижну титулу најбољих методичких припрема на овогодишњем конкурс. Начин на који су обрађени садржаји подстиче развијање компетенција за целоживотно учење, комуникацију, рад са подацима и информацијама, сарадњу, дигиталне компетенције. Посебан допринос методичким припремама јесу коришћене методе: монолошко-дијалoшкa, илустрaтивно-демонстрaтивнa, практичнa, вербaлно-текстуaлнa, показивачкa, проблемскa и откривaлaчкa, методa сазнaвaњa кроз прaксу, кaо и оригиналност и креативност у приступу.

Из области страних филологија, на конкурс су стигле методичке припреме за часове француског, енглеског и руског језика. Награђене припреме *Survival*, *La fête* и *Le Club des lookés* одликује оригинална и креативна обрада разноликих тема из области приватног живота (прославе, мода) и екологије; интердисциплинарни приступ, тј. повезивање наставе страног језика са наставним предметима из нефилолошких, друштвено-хуманистичких и уметничких области; сврсисходна употреба наставног материјала, као и промишљено комбиновање метода и облика рада.

Изабране и представљене припреме показују како се, методолошки утемељено и поштујући начела савремене наставе страних језика, може подстицати мотивација и аутономија ученика у раду и то адекватним избором разноврсног аутентичног (текстуалног, илустративног, аудио и видео) материјала као и активностима примереним како узрасту тако и нивоу знања ученика и њиховим индивидуалним могућностима. Једна од методичких припрема предвиђена је за рад са ученицима који наставу прате по Индивидуалном наставном програму (ИОП 2). Предложена решења за реализацију часа пример су успешног остваривања и повезивања комуникативних са функционалним и васпитним циљевима наставе страних језика.

Уредници

НАГРАЂЕНЕ МЕТОДИЧКЕ ПРИПРЕМЕ ИЗ ОБЛАСТИ НАЦИОНАЛНЕ ФИЛОЛОГИЈЕ

Прву награду у области националне филологије освојила је припрема *Аска и вук* наставника Бојане Ракоњац која ради у ОШ „Ђорђе Симеоновић” у Подгорцу.

Другу награду освојила је припрема *Романтичарска слагалица*, чији је аутор Јелица Пајић, наставница српског језика у „Седмој београдској гимназији” из Београда.

Трећа награда припала је методичкој припреми *Коштана (лик главне јунакиње)* наставнице Зорице Ивановић из „Технолошке школе” у Параћину.

Бојана Ракоњац

ОШ „Ђорђе Симеоновић”, Подгорац

АСКА И ВУК, ИВО АНДРИЋ

Школа:	Основна школа
Разред:	Шести
Тема:	Књижевност
Циљ / циљеви учења:	Наставно утврђивање уметничке приповетке (тематско, мотивско, идејно)
Задаци:	а) образовни: <ul style="list-style-type: none">• Спровођење тематске анализе дела.• Сагледавање мотивске структуре књижевног дела.• Уочавање идејног слоја обрађеног књижевног дела. б) васпитни: <ul style="list-style-type: none">• Навикавање ученика на међусобну сарадњу.• Стварање солидарности међу ученицима. в) функционални: <ul style="list-style-type: none">• Примењивање стечених знања у конкретним животним ситуацијама.• Ослобађање ученика да искажу властите емоције.
Наставни предмет / предмети:	Српски језик и књижевност
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују:	<i>Аска и вук</i> , Иво Андрић (час утврђивања)
Методе / стратегије:	дијалогска, стваралачка, текстовна, аналитичко-синтетичка, игровна
Облици рада:	фронтални, групни
Неопходни материјали и средства:	Припремљени наставни материјали: Аскино писмо ученицима шестог разреда; Аскини појединачни задаци за групе направљени у виду књига; Сценографија направљена за овај час (шипка за балет, натписи)
Период реализације:	један час
Место реализације:	учионица
Реализатор/и:	Наставник српскога језика

Очекивани исходи	Кључне активности учења	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продуката учења
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; • развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; • анализира узрочно-последично низање мотива; • илуструје особине ликова примерима из текста; • вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слушају упутства наставника дата у виду писма које има шаље Аска, главни лик приповетке; • учествују у групном раду са јасно дефинисаним и диференцираним задацима; • презентују рад група 	<p>Наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> • чита Аскино писмо упућено ученицима шестог разреда (које је сам саставио) и кроз њега саопштава задатке група. • прати рад група, помаже им, усмерава их и охрабрује; • упућује ученике на изворе где могу наћи потребне информације; • вреднује урађено на крају часа. 	<ul style="list-style-type: none"> • Посматрање учешћа; • Одговарање на питања • Повезивање и закључивање. • Богатство речи и вештина изражавања. • Успешност решавања задатака. • Начин изражавања. • Коментари, мишљење, запажања.
<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за (целоживотно) учење; 2) одговорно учење у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву (и предузетничка компетенција); 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција. 		

ОПИС И ТОК ЧАСА

Уводни део часа

Аска и вул је приповетка у којој је писац игром за голи живот јагњета приказао уметнички нагон човека као инстинктивни отпор против смрти и нестјајања. На улазним вратима учионице ученике дочекује натпис: *Аскина школа балета (отварање ускоро, пријаве и информације код ученика 6. разреда)*, а поред натписа је путоказ *СТРМЕ ЛИВАДЕ*. У учионици су такође постављени реквизити који асоцирају на балет. Направљена је за овај час и шипка за балет која ће служити за реализацију завршне активности на часу. Све ово доприноси стварању подстицајне средине за учење, али води се рачуна о томе да окружење не омета пажњу ученика, већ да они и даље буду усредсређени на задатке.

Мотивација: Уводни корак у проучавање сваког књижевног дела јесте брижљиво одабран начин мотивисања ученика да са радозналешћу и заинтересованешћу приступе изради задатака на часу. Приликом одабира начина мотивације наставник води рачуна о узрасту ученика, теми која ће на часу бити обрађена и жељеним исходима часа. Наставник ће рећи како пре почетка часа има писмо за ученике које би требало да им прочита или може нека трећа особа (дежурни ученик) унети писмо пар минута по почетку часа.

Изражајно читање писма би код ученика требало да пробуди радозналост:

Моји драги шестаци,

О најтежим стварима свога живота нико не воли да прича. Нико не воли да буди болне успомене и поново проживљава оно што жели заборавити. Ипак, ви моју историју знате. Осетила сам да сте, слушајући је, понављали у мислима сваки мој покрет, да сте стрепели над мојом судбином и осетили мој страх. Чула сам и ваши пригушени узвик када је опалио тај метак, а онда уздах олакшања јер нисам повређена. Због свега тога сада осећам слободу да се управо вама, мојим драгим шестацима, обратим за помоћ.

*Да не дужим више, прећи ћу на проблем. Мој балет **Игра за живот** у почетку је, заиста, изазвао велику заинтересованост и одушевљење. Похвале су стизале са свих страна, и од критичара и од публике. Мени то тада није превише значило. Желела сам само да цео тај дан претворим у покрете јер у речи се није дао претворити. Али сада су се ствари промениле.*

Припремите се! Публике више нема, моје представе су празне. А треба живети, а да би се живело играти. Ја непогрешиво осећам да људе данас уметност готово да и не занима. Дуго сам размишљала шта ми је чинити и одлучила да отворим Аскину школу балета, школу где би се учила уметност играња, али и уметност живљења. Ипак, свесна сам да не могу сама. Зато сте ми потребни ви!

Уз ово писмо шаљем вам и задатке чијим ћете ми решењем помоћи. Замолићу вашу наставницу српског језика да вам те задатке подели. Помозите ми да и друге подсетимо да уметност побеђује свако зло па и саму смрт.

Срдачан поздрав,

Ваша Аска

Главни део часа

Наставник затим дели задатке за групе. Пажљиво чита сваку групу задатака појединачно. Сви задаци се састоје из два дела: први део подразумева да ученик чита са разумевањем и описује свој доживљај књижевног дела и употреби информације у новим ситуацијама, а други део тражи од ученика повезивање са примерима из свакодневног живота и властитог искуства. Циљ је развити имагинацијски богате асоцијације на основу мотива из прочитаног дела, као и уочити како су свет имагинације и *стварни свет* повезани. *На свакој књизи која значи добро уметничко дело могло би се написати: отето од живота, мога и вашег* (Иво Андрић).

I група: *Аскина биографија или Моја животна прича*

Да би се људи заинтересовали за балет и моју школу, морају најпре упознати мене, оснивача. Морају осетити да је у питању особа која је и сама проишла тежак пут да би до сцене дошла. Зато им реците све о мом детињству, мојој мајци, испричајте им о мојим сновима и жељама. Молим вас да водите рачуна о следећим детаљима:

- Ко сам ја? Како сам као дете изгледала, како сам се понашала и каква сам успех постизала у школи?
- Чег се то моја мајка највише прибојавала?
- Која је моја жеља била?
- Како је моја мајка Аја реаговала када сам јој ту жељу саопштила? Зашто?
- Објасните следећу реченицу: *Мајка толико воли своје дете да уз њега заволи и оне његове особине које у души не одобрава.*
- Сетите се и ви примера кад се ваши родитељи можда нису сложили са неком жељом, али су на крају ипак попустили. Зашто је то тако?

II група: *Уметност побеђује свако зло па и саму смрт*

*Да, заиста је тако. Уметност може пробудити емоције и код најхладнијих људи. И сами сте се у то уверили док сте посматрали како се искусни, стари вук мења. Зато желим да главни предмет у мојој школи носи назив **Тајне уметности**. Помозите ми да и другима докажемо да треба упознати уметност, уживати у њој па ће и сами научити да је цене. Даћу вам неке смернице за које ја сматрам да су важне, али ако се ви сетите нечега битног, обавезно додајте. У овом моменту сваки детаљ ми је драгоцен.*

- Како је дошло до тога да се сретнем са вуком?
- Која је била прва његова реакција када ме је угледао?
- Шта сам ја осетила и за шта сам једино била способна?
- Како се вук, током моје игре, мењао? Покушајте да се сетите свих етапа те промене.

- Како уметност делује на људе?
- Сетите се да ли сте некада заплакали док сте читали књигу или слушали музику.
- Шта би све требало да се изучава на предмету *Тајне уметности*?

III група: *О најтежим стварима свога живота нико не воли да прича*

*На крају сам, то добро знате, преживела. Не можете ни замислити славље и радост на Стрмим ливадама. Желели су да им испричам све, али једноставно нисам могла. Гушило ме је, навирало у мени, али речи нису хтеле. Једнога дана сам почела да своја преживљавања претварам у покрете. Чула сам како сте са својом наставницом причали о томе колико је важно говорити о емоцијама или пронаћи други начин да се оне искажу. То бих волела да се учи и у мојој школи, предмет би се звао **Уметност живљења**.*

- Зашто ми је било тешко да причам о сусрету са вуком?
- Како је тај догађај утицао на мој каснији живот? Да ли сам се променила?
- Зашто је настао мој балет?
- Објасните реченицу: *Ми и не слутимо колике снаге и какве све могућности крије у себи свако живо биће.*
- Како сам балет назвала ја, а како га је назвала моја критика? Шта то, на крају крајева, говори о мени?
- Да ли и вама тешко пада да говорите о непријатним моментима? Зашто?
- Осмислите на који начин, осим кроз разговор, човек може да искаже своје мисли и емоције.
- Шта би све требало да се изучава на предмету *Уметност живљења*?

Излагање група

I група: *Аскина биографија или Моја животна прича*

Група која је добила задатак да се бави ликом Аске би требало да у току свога излагања истакне све Аскине специфичности које су је од почетка разло-

ковале од осталих овчица (њену физичку лепоту, али и несташну нарав) и негде сугерисале да ће и њена судбина бити другачија. Посебан акценат ставити на њену жељу да се бави балетом, затим на Ајину првобитну реакцију и коначно прихватање. Очекује се да ће ученици навести и примере из личнога искуства када су се нашли у сличним ситуацијама. Говориће о љубави родитеља и деце, о чињеници да родитељи прихватају и воле своју децу безусловно.

II група: *Уметност побеђује свако зло па и саму смрт*

Наредна група говори о уметности и њеној снази да преобразујуће делује на људе. Ученици ће говорити о Аскином изненадном сусрету са вуком, образложиће зашто је до сусрета дошло и страху који је тада шиљеже осетило. Једино за шта је, у том моменту, била Аска способна јесте игра као инстинктивни отпор против смрти и нестајања. Причаће како је та игра текла, а затим навести све етапе Вукове промене (од првобитне изненађености, преко чуђења до коначног дивљења и уживања у необичном призору). Циљ је да ученици примете како је вук најпре описан као стари, дрски и искусни, а на крају га видимо како као зачаран иде за маленом овцом. То би требало да их доведе до закључка о снази коју уметност има, о њеној моћи да из корена промени онога ко јој се препусти. Наводиће примере када су они заплакали или насмејали се док су читали књигу, слушали музику... Очекује се да ће поменити скоро обрађену лектуру *Дечаџи Павлове улице*. За крај излагања даће своје предлоге чиме би могао да се бави предмет који носи назив *Тајне уметности*.

III група: *О најтежим стварима свога живота нико не воли да прича*

Последња, трећа група говориће о томе колико је сусрет са вуком утицао на Аску, колико се она након тог сусрета променила. Истаћи ће мисао да о *најтежим стварима свога живота нико не воли да говори*. Аска о вуку никада није причала, променила је и своју нарав, а из потребе да то ипак искаже и *избаци* из себе настаје и балет. Назив балета *Игра за живот* симболизује Аскину љубав према животу, њену вољу, упорност и свеопште непредајање. Циљ је, између осталог, истаћи колико је важно говорити о емоцијама и не потискивати их у себи, већ увек пронаћи начин да се оне каналишу. Зато ће ученици покушати да наброје начине како се, осим кроз речи, осећања могу исказати. Обратиће се пажња и на мисао: *Ми и не слутимо колике снаге и какве све могућности крије у себи свако живо биће*, где ће се говорити о скривеним потенцијалима сваке индивидуе и значају да упознамо себе и покушамо остварити све своје могућности. За крај излагања ученици ће дати своје предлоге чиме би могао да се бави предмет који носи назив *Уметност живљења* (упорност, истрајност, вера у себе и у своје могућности, позитиван став...).

Завршни део часа

На крају часа следи синтеза урађеног. Наставник похваљује рад и труд свих група и тражи од њих да прокоментаришу рад. Поставља питање: „Да ли се, после овог времена проведеног са Аском, променио ваш доживљај уметности?“

Домаћи задатак

А сада ти: Програм Аскине школе

Пошто је, после урађеног, сасвим извесно да ће *Аскина школа балета* бити отворена твој задатак је написати шта је то од знања и вештина што би требало да се изучава у њој. Приликом писања свог одговора употреби машту и креативност. Сети се одлика доброг писаног рада. Пажљиво читај све што напишеш и исправљај грешке.

Активност за излазак из учионице: За овај час је специјално направљена шипка за балет. Он се налази поред врата учионице поред њега су постављене слике четири позе из балета. Задатак ученика јесте да изабере по једног представника из своје групе који ће извести по једну позу и тако обезбедити излазак осталих чланова из учионице. Тако ће, симболично, приказати Аскино избављење.

Прилози¹

Аскино писмо ученицима шестог разреда

Наставни листићи за прву, другу и трећу групу

¹ Сви прилози инкорпорирани су у текст припреме.

Коришћена литература и други извори

Николић, Милија (2012). *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике.

Маринковић, Симеон (2003). *Методика креативне наставе српског језика и књижевности*. Београд: Креативни центар.

Гулд Ланди, Кетлин (2013). *Заинтересујте ђаке за учење*. Београд: Креативни центар.

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

У припреми се на савремен начин приступа обради познате приповетке Иве Андрића *Аска и вук*. Ауторка комбинује више метода (дијалошку, текстовну, игровну) и облика рада (фронтални и групни) како би ученике заинтересовала за активно учествовање на часу, инсистирајући на свеобухватном спознавању Аскиног лика кроз разумевање њених поступака и кроз сагледавање промена до којих долази током Аскине борбе за живот.

РОМАНТИЧАРСКА СЛАГАЛИЦА

Школа:	Гимназија
Разред:	Други разред гимназије
Тема:	Романтичарска слагалица (Систематизација књижевности европског романтизма кроз креирање видео-спотова)
Циљ / циљеви учења:	<ul style="list-style-type: none"> • Подстицање ученика на стваралаштво кроз креирање спотова на задате теме из градива; • Коришћење новонасталих видео-спотова као наставног средства у вршњачкој едукацији.
Задаци:	<p>а) образовни</p> <ul style="list-style-type: none"> • Указивање на свеобухватан приступ уметничким делима и епохама. • Сагледавање целовитости развоја уметничког стваралаштва једног периода. • Мотивисање ученика за доживљајно и истраживачко читање; • Продубљивање знања о стваралаштву Пушкина, Бајрона, Гетеа, Поа, Хајнеа, Игоа, Новалиса. • Упознавање ученика са програмским текстовима романтизма и темама и мотивима романтичарске поезије. • Усмеравање ученика на тумачење дела са разумевањем њихових жанровских карактеристика и књижевноисторијског контекста. • Уочавање специфичне структурне и стилистичких елемената дела. • Мотивисање ученика да доводе у везу поједине елементе структуре дела са значењем целине. • Упознавање ученика са доминацијом лирике. • Упознавање ученика са жанровским особеностима дела романтизма (романом у стиховима, поемом) која због специфичности своје структуре отварају могућности за преиспитивање односа лирског и епског у делу, то јест омогућавају преплитања нарације и лирских исказа. • Продубљивање знања ученика о особеностима романтичарских књижевних јунака и специфичном сензибилитету који се тада јавља (светски бол, тј. велтшмерц). • Упознавање ученика са терминима сплин, денди и декадент, сувишан човек. • Сагледавање поступака у карактеризацији и мотивацији ликова и њихову естетску функцију у делима. • Разматрање места приповедача у делима <i>Путовања Чајлда Харолда</i> и <i>Евгеније Оњегин</i> који се својим ироничним, сатиричним, поетски надахнутим, аутопоетичким коментарима поиграва елементима текста. • Упознавање ученика са термином романтичарске ироније као принципом мишљења којим се субјективизује стварност, поиграва се њоме. <p>б) васпитни</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сагледавање универзалности тема љубави, слободе, њиховог односа. • Разумевање универзалних вредности дела романтичарских писаца. • Промишљање о људским врлинама као што су: пожртвовање, оданост, верност, дужност. • Развијање свести о сложености и контрадикторности људске природе, подстицати их да размишљају о замкама индивидуализма у које може упасти и савремени човек. <p>в) функционални</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијање културе писменог и дигиталног изражавања може се остварити кроз групни рад на изради видео-клипова.

	<ul style="list-style-type: none"> Охрабривање ученике да у дигиталном окружењу откривају и примењују научено у школи. Развијање аналитичности, критичког промишљања, способности да се самостално дође до закључака. Изграђивање самопоуздања ученика. Мотивисање ученика да језгровито изнесе и аргументовано бране своје ставове чиме се развија полемички дух, културу дијалога и слушања саговорника.
Наставни предмет / предмети:	Српски језик и књижевност
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују:	Књижевност европског романтизма (<i>Чајлд Харолда</i> Џорџа Гордона Бајрона, Новалисови <i>Фрагменти</i> под бројевима 773, 780, 1186, 1187, 1188, 1197, 1204, 1209, 1214, 1229, 178 који су писани као програмски текстови (цртице), <i>Евгеније Оњегин</i> и <i>Цигани</i> Александра Сергејевича Пушкина, <i>Лорел</i> Хајнриха Хајнеа, <i>Маска Црвене смрти</i> и <i>Гавран</i> Едгара Алана Поа, <i>Вилински краљ</i> Ј. В. Гетеа)
Методе / стратегије:	дијалошка, демонстративна, стваралачка, дискусија
Облици рада:	фронтални, групни
Неопходни материјали и средства:	Поред папира, оловака, табле, креде, потребан је одређен број рачунара или паметних телефона на којима ученици могу креирати своје радове, пројектор и звучници. Електронска табла је идеална за реализацију часа због прегледности приказивања снимака који су настали као ново наставно средство. Време потребно за реализацију целокупног пројекта је три школска часа.
Период реализације:	Три школска часа
Место реализације:	Учионица
Реализатор/и:	Наставник српскога језика

Очекивани исходи	Кључне активности учења	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продуката учења
<p>Сви ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> креирају садржај видео-спота одређујући његов циљ (самостално или уз помоћ вршњака); осмисле ликовне/ графичке, текстуалне и аудитивне елементе из којих се састоји спот; анализирају при одабиру тих елемената њихову синергијску снагу и дејство на реципијента; процене естетски аспект поруке/спота (у зависности од личних способности и знања и умења зависеће естетски домет и одговор на задату тему); 	<ul style="list-style-type: none"> ученици помно (истраживачки) читају текстове и изводе из литературе; припремају се за рад на часу; учествују у дијалогу; повезују информације у вези са темом; решавају проблеме групно, индивидуално или с наставником; пишу сценарио; 	<ul style="list-style-type: none"> формулише истраживачке задатке за читање и тумачење сваке групе; дели ученике у радне групе сходно њиховим интересовањима, знањима и умењима; организује рад са ученицима; мотивише ученике, анализира грађу и литературу; 	<ul style="list-style-type: none"> рад ће евалуирати ученици (анкетни листић) и ученици и наставник на основу квалитета и естетских домета креираних видео-спотова.

<ul style="list-style-type: none"> • разликују романтизам као књижевни метод и правац у историји књижевности; • одреде трајање, наброје главне представнике правца; • разумеју и активно користе термине: романтизам, романтичарска поетика, поема, роман у стиху, романтичарска иронија, бајроновски јунак, светски бол, (велтшмерц), сувишан човек, денди, сплин. <p>Већина ученика биће у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • тумачи књижевно дело са разумевањем његових жанровских карактеристика и књижевноторијског контекста. 	<ul style="list-style-type: none"> • израђују своје спотове у апликацији Рендерфорест; • излажу резултате групног рада; • износе своје закључке и вреднују свој учинак у раду уз образложења. 	<ul style="list-style-type: none"> • упућује на литературу, подстиче оригиналне, креативне и личне стратегије у решавању проблема и приступу теми; • модерира дијалог; • систематизује активности и знања до којих су ученици дошли током истраживачког и креативног рада; • подстиче ученике на даља самостална истраживања и отварање нових тема. 	
<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима</p>	<p>1) компетенција за (целоживотно) учење; 2) одговорно учеће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву (и предузетничка компетенција); 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.</p>		

ОПИС И ТОК ЧАСА

Планирани ток наставе и учења:

Укупно време потребно за реализацију је три школска часа.

Ученици су унапред упознати са истраживачким задацима и темама, тј. комплексима мотива из епохе романтизма које би у групном раду требало да обраде. Покушали смо да сагледамо додирне тачке великих стваралаца из периода романтизма активно укључујући ученике у процес креације новог наставног ресурса. То је видео-спот који се креира у апликацији *Рендерфорест* (енгл. *Renderforest*). Ученици, као „дигитални урођеници”, са лакоћом и радошћу приступају раду у апликацији са којом смо их упознали прошле школске године у оквиру активности изборног програма Уметност и дизајн. Видео-спо-

тове које сами израђују сматрали смо веома погодним наставним средством за вршњачко учење. Свака група прави свој сценарио на задату тему бирајући лични/групни израз, слике, текст и музику. Да би успешно урадили задатак, ученици треба да темељно познају градиво и креативно га преобликују у нови медиј. Приметили смо да су управо приликом израде спотова неке недоумице биле детаљно анализирани и разрешене, а аналогije са ликовним остварењима успостављене у фази израде ових радова.

Подела на групе врши се у складу са афинитетима и способностима ученика (како би рад група био уједначен). У обради тема ученици су имали потпуну слободу у изразу, трагали су за прикладним цитатима из дела којима би аргументовали теоријске тврдње, адекватном ликовном и музичком подлогом. Жеља нам је била да уз примену модерних технологија, интердисциплинарност и креативно ангажовање ученика, учинимо тему коју обрађујемо актуелном, живом, мотивишемо ученике да користе постојећа знања у другачијем контексту, пре свега као подстицај за испољавање сопствене креативности. **У уводном делу првог часа** ученици подељени у групе представљају своје теме одељењу, а наставник предочава кораке који следе. Истраживачки задаци за све ученике и поједине групе дати су у прилогу рада, а групе су следеће: **историчари, теоретичари, колекционари књижевних врста, романтичарски јунаци, путници кроз простор и време, трагачи за романтичарском иронијом, истраживачи кобних заноса, љубитељи језовитог, страшног, чудног, чудесног, фантастичног.**

У главном делу часа свака група, на основу својих истраживачких задатака и извода из литературе, разматра идејна решења, пише сценарио за свој спот. Уколико има потребе, наставник координира рад група, даје сугестије, појашњава како користити литературу или како приступити одређеном проблему.

У завршном делу часа свака група укратко презентује своју идеју за израду спота. На другом часу ученици израђују своје спотове уз сугестије и помоћ наставника. Трећи час планиран је за приказивање и евалуацију радова. Након гледања сваког рада остали учесници дају своје мишљење о естетским донетима приказаног, могућностима да се рад побољша, проблемима које су имали у приступу теми или изведби рада, недоумицама које су их пратиле. Тако неосетно улазе у промишљање једне од најсложенијих епоха у књижевности, овај пут као редитељи, дизајнери, сценаристи. Улога наставника састоји се у томе да ученике подсећа на целину и синтетичност, прожимање свих сегмената поетике романтизма које су ученици обрадили. На табли исписујемо области и питања која смо обрадили правећи својеврсну мапу романтичарске поетике, подстичемо ученике на дијалог, изношење свог става. Полако састављамо слагалицу романтизма. У завршном делу трећег часа ученици попуњавају евалуациони упитник о раду на часовима.

Током рада ученици препознају и памте податке (репродукција), објашњавају везе међу појавама, упоређују, групишу и контрастирају податке (разумевање), решавају проблеме употребом знања (примена), праве разлику у

жанровским и стилским изразима (анализа), креирају видео-спот преносећи и комбинујући постојећа знања и умења у нови медиј (синтеза), процењују резултате рада (евалуација).

У одељењу у коме су одржани часови има двадесет и четворо ученика; учионице су осветљене и опремљене пројектором и рачунаром; приступ интернету постоји. Ученици међу собом, као и ученици и наставник, међусобно се уважавају и поштују, а нагласак је на праћењу напретка сваког ученика и компетенцијама које треба развијати код ученика. Радови ученика настали на часовима доступни су у електронској форми овог рада на компакт-дису.

Прилози:

- Задатак за све групе

Имајући на уму романтичарску поетику, ставове изнете у програмским текстовима, тумачења самих књижевних дела, покушајте да напишете сценарио за видео-спот који осветљава аспект романтичарских уверења и ставова или особености уметничког израза за који се ваша група определила. Имајте на уму синергијско дејство слике, текста и музичке подлоге. Истраживачке задатке за своју групу користите као подстицај и тематски оквир у креирању спота.

Историчари

Ученици који раде у овој групи имају задатак да одреде време и место у којима се јавља романтичарски правац не само у књижевности већ и у другим уметностима (сликарству и музици). Видео-спот, чини нам се, добар је начин да се представе ликовна и музичка дела која осликавају дух времена. Иако је овај приказ поједностављен и не одговара у потпуности често противуречном развоју и преплитању уметничких струјања у оквиру једне епохе (обухвата само оне ауторе чија дела ученици читају), овакав приказ треба да послужи као оријентација ученицима у времену и простору. Сматрали смо да је оправдано дати усмена објашњења о преплитању поетичких утицаја у делима писаца (на пример, Гете као романтичар и класициста или елементи реалистичке поетике у оквиру Пушкиновог дела).

Истраживачка питања за историчаре

Када и где се јавља романтичарски правац у књижевности? Да ли га има и у другим уметностима? Покушајте да на временској линији прикажете животе писаца који су припадали овом правцу, као и да назначите временске периоде у којима су се јавили композитори и сликари који му припадају. Покушајте да кроз приказ ликовних и музичких остварења прикажете дух епохе.

Теоретичари

Ова група посебну пажњу треба да обрати на програмске текстове романтизма. Од ове школске године ученици читају Новалисове *Фрагменте* у којима се износе основни постулати поетике романтизма. Поред добро познатог Предговора *Крамвелу* Виктора Игоа, *Фрагменти* уносе нове нијансе и употпуњавају романтичарску слику света, доживљај стварања, улогу уметника и уметности у свету.

Истраживачка питања за теоретичаре

Покушајте да у програмским текстовима пронађете што више ставова који утемељују поетичке поставке романтизма. Шта је заједничко у ставовима о стварању код Игоа и Новалиса? Како се према начелима класицистичке поетике односе романтичари? Постоје ли у романтизму строго задата правила? Зашто? Како се писци романтизма односе према традицији? Који су им узори у историји књижевности? Шта је задатак уметности? Који су Игоови ставови о правилу три јединства? Зашто је гротеска посебно интересантна фигура у романтизму? Једна од тврдњи у Новалисовим *Фрагментима* је да само уметник може докучити смисао живота: „Све оживети, то је сврха живота”; „Поезија је оно што је заиста и апсолутно реално”; „Свако поетско дело мора да буде жива индивидуа”. Какав је ваш став о тој тврдњи? Шта се може рећи о поетици романтизма на основу следећих Новалисових тврдњи? „Уколико је нека песма личнија, локалнија, темпоралнија, својственија, утолико је ближа центру поезије.” „Прави песник је свезнајући; он је свет у маломе.”

Колекционари књижевних врста

Роман у стиховима представља нови тип романа, тачније, хибридни књижевну врсту. Група ученика чији је то био задатак кроз анализу жанровске специфичности романтичарских дела откриваће једну од битних одлика поетике романтизма која стоји у супротности са до тада нормативним поетикама класицизма. Слобода у мешању жанрова доноси нов дух и сензибилитет у књижевности и неминовно утиче на остале елементе структуре дела. На тај начин, одређење књижевне форме може бити почетна тачка за тумачење осталих елемената структуре дела.

Истраживачка питања за колекционаре књижевних врста

Како и зашто се наглашава субјективност у делима романтичара? Зашто се у романтизму нехајно приступа питањима форме? Како можемо објаснити фрагментарност композиције? „Свако поетско дело мора да буде жива индивидуа”, тврди Новалис у својим *Фрагментима*. Какав је ваш став о тој тврдњи? Како се писци односе према задатим обрасцима жанрова? Који се све елементи налазе у спеву *Ходочашћа Чајлда Харолда*? Шта наглашава стиховна форма у роману *Евгеније Оњегин*? Размислите о природи нових хибридних књижевних врста – романа у стиховима и поеме, драмског спева. Размислите о структури поеме као књижевне врсте. Како се у поеми *Цигани* преплићу епско, лирско и драмско? Шта се постиже увођењем приповедача који нас упознаје са радњом и јунацима? Како се наглашавају психолошке противречности и сукоби међу ликовима и унутар њих самих? Каква је функција описа природе у делу? На који начин овај роман у стиховима омогућава преплитање лирског и епског? Како тече нарација? Да ли видите уплив тумачења, коментара приповедача? Шта се тиме постиже? Како се његов тон мења у зависности од теме о којој говори?

Романтичарски јунаци

Утисци о јунацима као елементи естетског доживљаја дела подстаћи ће интересовање за уметнички свет дела. Бајроновски јунак у кога се слива мноштво јунака Бајронових поема, значајно је одредио правац и токове европске поезије XIX века. Бајрон слика романтичарског јунака Чајлда Харолда, који гордо и пркосно одбацује грађанско друштво и лута усамљен дивљим пределима и далеким непознатим земљама. Иако високог порекла и предодређен за друштвени успех, он га се одриче. Јавља се осећање светског бола које је обележио епоху романтизма.

Пушкинив Алеко такође је грађанског порекла, незадовољан светом и друштвом у коме живи. Пристаје да буде део черге, одриче се свог статуса али не може да целим бићем осети чари слободе, остаје роб својих дубоко и несвесно усађених ставова, васпитања. Мотив апсолутне слободе духа и тела остаје недостижан, а Алеко као носилац противречних тежњи, остаће располућен између онога што је похрањено у васпитању и онога што би хтео и чему тежи. Он не само да не налази срећу, него постаје и злочинац. Приликом обраде дела већ је било речи о односу према слободи, љубави код Алека, Земфире, њеног оца.

Сензибилитет књижевних јунака може искорачити из хоризонта очекивања ученика. Зато их овде упознајемо са терминима *сплин* и *денди*, припремајући их тако у даљим читањима за рецепцију једног новог литерарног типа (*тип сувишног човека*). Тако ћемо контекстуализовати лик Евгенија Оњегина и довести га у везу са типично романтичарским јунацима (Бајронов *Чајлд Харолд*). На овај начин покушаћемо да подстакнемо ученике на увиђање интертекстуалних веза и међусобних утицаја у оквиру романтичарске поетике. Посебну пажњу посветили бисмо надолazeћем типу сувишног човека у руској књижевности, који, могло би се рећи, отвара пред ученицима пут ка рецепцији модерне књижевности. На тај начин, правовремено и поступно ученицима се утире пут у схватању и разумевању, доживљавању сензибилитета модерне књижевности, све херметичнијих текстова који се на онеобичавајуће начине баве судбином савременог и отуђеног човека. Приликом обраде дела *Евгеније Оњегин* било је речи о контрасту између Оњегина и Ленског, а потом и Олге и Татјане, њиховим међусобним односима и улози у компоновању романа. Контрастирање Ленског и Оњегина, с једне, а Олге и Татјане, с друге стране, послужиће и као битан конструктивни елемент романа, а њихови животи као парадигме одређених типова. Расплет ове љубавне приче која чини само један од слојева у делу осветљава главни контраст у роману, а то је контраст између Оњегина и Татјане.

Истраживачки задаци за романтичарске јунаке

Шта је заједничко јунацима са којима се срећете у делима писаца романтизма? Шта спаја Чајлда Харолда, Евгенија Оњегина, Алека? Која је симболика имена Чајлда Харолда? Какво је порекло ових јунака? Какав је њихов однос према свом месту у свету? Шта их привлачи, а шта им постаје досадно, мучно, бесмислено? У каквом су односу према друштву? На који начин ови јунаци

покушавају да пронађу свој мир и спокој, смисао? Успевају ли у томе? Како зовемо осећање света које прожима јунаке? Поред сличности између ових јунака, покушајте да пронађете нијансе које их разликују и чине јаким, карактеристичним индивидуама које су обележиле један период у књижевној уметности? Како су такви јунаци уклопљени у структуру дела? У каквом су односу према осталим јунацима? Обратите пажњу на поступке у карактеризацији ликова. Како се мотивишу њихови поступци?

Путници кроз простор и време

Истраживачки задаци ове групе надовезују се на претходна питања о природи јунака у романтизму, али сматрали смо да је вредно издвојити их како би се нагласила важност мотива пута и лутања који има везе са осећањем незадовољства, вечите потраге за апсолутним која прожима епоху. Архетипска тема путовања од антике до посмодерне своју особеност налази и у романтизму. Путовање више није средство, оно је само себи циљ. Бежање од свакодневице, порекла (Чајлд Харолд, Алеко), каприц блазираног престоничког бонвивана (Оњегин), лутање као покушај самозаборава (Алеко). Путује се по новим, далеким и неистраженим крајевима или пустарама и степама далеко од градова. Природа пејзажа у романтизму није идилична. Пејзаж је одраз унутрашњих немира јунака. Зато се приказује степа, узбуркано море, ноћна олуја.

Истраживачки задаци за путнике кроз простор и време

Ко све путује од јунака ове епохе? Зашто је тако чест мотив путника и путовања? Када јунак креће на путовање? Шта га томе гони? Који је смисао путовања ових јунака? Има ли разлике међу њима? Какав однос имају према описима природе, пејзажима? Шта закључујете? Какви су предели осликани у поеми *Ходочашћа Чајлда Харолда*? Какви су предели којима путују Оњегин и Алеко? Каква је атмосфера и које доба дана описано у песмама *Вилински краљ* и *Гавран*?

Трагачи за романтичарском иронијом

Доводећи у везу писца/приповедача са јунаком дела, подстаћи ћемо ученике да увиде разлику између приповедачке свести која обликује свет дела и јунака (Оњегина) као конструкта те свести. Ученици који су имали задатак да истраже ова питања презентоваће своје закључке, постављаће питања осталим учесницима наставног процеса, укључујући и наставника, покретати дискусију. Покушаћемо да код ученика пробудимо пажњу ка коментарима приповедача који, било да су иронични, обојени хумором или поетски надахнути, имају веома важну улогу у слојевитим значењима дела.

За структуру и значење овог дела позиција приповедача, који својим коментарима непрестано врши уплив у сужејне токове и тако твори не само симбиозу епског и лирског, већ и један нови поглед на читаву предметност дела, од пресудног је значаја. У истраживачким задацима група ученика је добила питања која се баве овим проблемима тако да ће их и обрадити, трагајући за одговорима кроз дијалог са осталим учесницима наставног процеса. Посебна

пажња биће посвећена позицији приповедача која омогућава поигравање текстом, алузије на друштвене и књижевне прилике, пародирање, прозаизацију, аутоиронију, тематизовање писања као таквог, а самим тим и релативизацију и субјективизацију стварности и води нас до суштине романтичарске ироније као стања духа које у потпуности прожима дело.

Овим питањима отворили бисмо нове просторе тумачењима романтичарске ироније која наткриљује све слојеве текста, субјективизује стварност, поиграва се њоме. Како је ово веома важно и сложено питање које је нераздвојиво од осталих елемената структуре, посебну пажњу требало би посветити значењу овог појма. Једно од питања која би у наставку требало обрадити је значај форме, јединствена оњегинска строфа у којој је дело писано, уплив реалистичких елемената.

Истраживачки задаци за трагаче за романтичарском иронијом

У којим тренуцима приповедач дела *Евгеније Оњегин* тематизује сам чин стварања? Зашто се у коментарима приповедача скреће пажња на књижевно дело као артефакт, конструкт? У којим тренуцима приповедања се јавља илузија разговора са читаоцем? Где проналазимо интертекстуалне везе? О чему сведоче аутоиронични коментари? Зашто песник релативизује вредност свог стварања? Какав је доживљај света приповедача који се на овакав начин односи према тесту?

Истраживачи кобних заноса

Од ове школске године ученици на часовима обрађују Поовоу поему *Гавран* као обавезно штиво, а приповетку *Маска црвене смрти* и Гетеову баладу *Вилински краљ* као изборну лектуру. Ученици на часовима енглеског језика обрађују песму *Анабел Ли* што нам даје могућност да употпунимо мотиве и теме присутне у поезији Едгара Алана Поа. Поред анализе Хајнеове баладе *Лорелај*, добијамо потпунију слику фаталних заноса присутних у делима овог правца. Недохватна и незадржива, Лорелај мами својом песмом. Поред мотива савршене лепоте имамо и мотив песме и њеног магијског деловања. Романтичарски мотив магијског деловања песме (поезије) спојен са мотивом савршене женске лепоте своје корене налази у митским матрицама германских, али и античких и других предања. Апсолутна лепота је незаинтересована за људска страдања, она је изазовна и неодољива, али фатална. Лорелај је сама, далеко и високо. Савршена лепота не припада никоме. Сматрали смо да ученицима треба предочити утицаје који се могу наћи у поп култури и тако повезати дела из прошлих времена са садашњим тренутком. Едгар Алан По у својим песмама *Анабел Ли* и *Гавран* уноси и мотив мртве драге. У песми *Анабел Ли* зла коб савршене лепоте и превелике љубави због које се и надземаљске силе буне, узима данак. Све што је идеално не може постојати у свету какав познајемо. Зато је љубав у романтизму увек љубав према недостижној, често мртвој драгој.

Истраживачки задаци за истраживаче кобних заноса

Каква лепота је описана у поезији романтизма? Шта је ново у доживљавању лепоте? Каква је природа лепоте у песми *Лорелај*? Какав је однос лирског субјекта према мотиву певања? Зашто је лирски субјект опседнут овом старинском/архетипском причом? Која два мотива се сустичу у Хајнеовој песми? Шта дечака из баладе *Вилински краљ* мами ка непознатом и оностраном? Упореди природу песме и кобног заноса у песмама *Лорелај* и *Вилински краљ*. О чему сведочи уплив оностраног?

У теоријском делу *Филозофија композиције* Едгар Алан По говори о мотиву који је најинтересантнији за обраду јер изазива најинтензивнија осећања код читалаца. То је смрт младе лепе жене. Овај мотив је чест у поезији романтизма и називамо га мотивом мртве драге. Покушајте да објасните зашто песнике ове епохе привлачи овај мотив? Послушајте песму *Black Forest (Lorelei)* америчког инди бенда *Меркјури рев (Mercury Rev)* и покушајте да пронађете сличности и разлике у обради теме са романтичарском Хајнеовом визијом Лорелај. Какав је љубавни исход у делима другим делима *Цигани* и *Евгеније Оњегин*? Зашто је омиљена тема неостварена љубав?

Љубитељи језовитог, страшног, чудног, чудесног и фантастичног

У већ обрађиваној поеми *Гавран* и приповеци *Маска црвене смрти*, као и Гетеовој балади *Вилински краљ*, увиђамо продор оностраног, страшног, језовитог. Мистериозно и сабласно, недокучиво и онострано, везано је за ноћ.

Истраживачки задаци за љубитеље језовитог, страшног, чудног, чудесног, фантастичног

Како се постиже атмосфера језовитог? Какво време и место бира песник *Гаврана* за необичног госта? Каква је улога контраста? Како се постиже ефекат мешања стварности и фантастике? Које стратегије у приповедању у приповеци *Маска црвене смрти* користи писац? Опишите место и време дешавања радње. На ком принципу почива композиција приповетке? Покушајте да објасните симболику боја употребљених у приповеци. Којим појединостима у понашању и изгледу посетилаца се ствара атмосфера напетости и ишчекивања? Какву функцију има маскирање у приповетки?

Коришћена литература и други извори

Бајрон, Џорџ Гордон (1978). *Чајлд Харолд*. Загреб: Школска књига.

Велек, Рене (1966). *Критички појмови*. Београд: Вук Караџић.

Вулетић, Витомир (1976). *Руска књижевност 19. века*. Београд: Научна књига.

Мартини, Фриц (1971). *Историја немачке књижевности*. Београд: Нолит.

Николић, Милија (1999). *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: ЗУНС.

Пушкин, Александар Сергејевич (2000). *Евгеније Оњегин*. Београд: Драганић.

Речник књижевних термина (1985). Београд: НОЛИТ.

Солар, Миливој (1980). *Теорија књижевности*. Загреб: Школска књига.

Тодоров, Цветан (1987). *Увод у фантастичну књижевност*. Београд: Рад.

Flaker, Aleksandar (1986). *Romantizam, Stilske formacije, drugo izdanje*.
Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.

Фридрих, Хуго (2003). *Структура модерне лирике*. Нови Сад: Светови.

Хит, Данкан, Борехам, Џуди (2003). *Романтизам за почетнике*. Београд: Хинаки.

Интернет сајтови:

www.poetryfoundation.org

www.online-literature.com/byron/

www.englishhistory.net/byron.html

<https://www.poemuseum.org/who-was-edgar-allan-poe>

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

У овој припреми систематизује се градиво из области књижевности европског романтизма кроз стварање видео-спотова, који се последњих година појављују као неизоставан чинилац наставе. Ауторка настоји да осавремени наставу књижевности кроз повезивање књижевности и савремених информационо-комуникационих технологија и тиме ученике мотивише за доживљајно и истраживачко читање и сагледавање развоја уметничког стваралаштва европског романтизма.

КОШТАНА, БОРА СТАНКОВИЋ

Школа:	Средња стручна школа
Разред:	трећи
Тема:	Бора Станковић „Коштана“ (лик главне јунакиње)
Циљ / циљеви учења:	<ul style="list-style-type: none">• Развијање способности препознавања одлика Борине поезике на примеру драме „Коштана“.• Развијање способности препознавања карактерних црта главне јунакиње. Развијање способности разумевања узрока трагичног удеса главне јунакиње.• Развијање емпатичног сагледавања положаја жене у патријархалној заједници.• Развијање способности разумевања социјално-психолошких узрока Коштаниног злог удеса.• Подстицање маште и стваралачких квалитета ученика.• Оснаживање ученика за јавно иступање и вођење аргументоване дебате. Богаћење речника и прихватање дијалеката без предрасуда.• Истицање значаја књижевности кроз поетичка схватања Боре Станковића.
Задачи:	<p>а) Образовни задаци</p> <ul style="list-style-type: none">• Упознавање одлика комада са играњем и певањем.• Стицање знања о основним одликама драме „Коштана“.• Тумачење драме „Коштана“.• Упознавање одређених елемената враћанског говора.• Разумевање смисла књижевности.• Анализирање других књижевних ликова из драме. <p>б) Функционални задаци</p> <ul style="list-style-type: none">• Разумевање сопствене свакодневице.• Разумевање положаја савремене жене у нашем друштву.• Јачање језичких компетенција. <p>в) Васпитни задаци</p> <ul style="list-style-type: none">• Развијање љубави према књижевности.• Разумевање васпитне улоге књижевног дела.• Прихватање различитости.• Подстицање борбе против свих врста дискриминације.• Стицање позитивних особина код ученика (емпатија, правичност, искреност, позитивна толеранција, хуманост).• Способност моралног процењивања личности Коштане, Миткета, Стојана и хаџи Томе.

Наставни предмет / предмети:	Српски језик и књижевност
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују:	Књижевност
Методe / стратегије:	гост на часу/интервју, дијалoшка, монолошка, метода вести, текстовна, показна, метода драматизације, израда видео материјала, пројекат.
Облици рада:	комбиновани
Неопходни материјали и средства:	драмско дело, припремљена питања и одговори, музичке нумере, оријентална народна ношња, даире, слике, рачунар, ппт презентација, интернет.
Период реализације:	два часа
Место реализације:	кабинет за српски језик и књижевност
Реализатор/и:	Наставник, глумци - ученици III разреда

Очекивани исходи	Кључне активности учења	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продуката учења
<p>Ученици би требало да:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ученик разуме и правилно употребљава појам драме и појам комад са певањем. Ученик је упознат са поетиком Боре Станковића. Ученик тумачи и разуме Борину драму. Ученик уочава кључна места у песми за разговор о смислу и улози књижевности. Ученик разуме односе међу ликовима и њихову условљеност културно-историјским околностима. <p>Већина ученика ће научити:</p> <ul style="list-style-type: none"> Научиће шта је патријархална култура и како она одређује судбину јунака драме. 	<ul style="list-style-type: none"> Истраживачки задаци за ученике (урађени после часа обраде Бора Станковић Коштана [тема, мотив, структура, локализација]) Ученици истраживачке задатке пишу у свесци или на посебном папиру. Ти задаци могу бити део дневника читања. Добро је да ученици што више питања спреме и да се овај час никако не изводи само као унапред научена драматизација. У интервјуу ће се видети колико ученици добро познају лик Коштана кроз питања која ће јој постављати. 	<ul style="list-style-type: none"> Наставник даје истраживачке задатке, уводи ученике у интервју представљајући им Коштану, пушта музику и тиме мотивише ученике да размишљају о вредности музике у овом делу. Један од ученика или колега може да сними ток целог часа. Могу се укључити и професори Музичке културе и Физичког васпитања, који би спремиле музичке нумере из дела „Коштана” и игру „Врање”. 	<ul style="list-style-type: none"> Наставник процењује на основу постављаних питања и датих одговора познавање драме. Наставник може да направи од ученичких питања тест у форми Гугл упитника који би касније измерио степен савладаности градива. Тај тест се ради онлајн и може се предвидети у завршном делу другог часа или на неком часу систематизације градива. Може се на крају часа наградити ученик са највише питања или ученик који је поставио најоригиналнија питања.

<ul style="list-style-type: none"> • Научиће да разликују елементе градског и сеоског живота и с тим вези и културне разлике. • Ученици ће разумети проблеме који настају због неуклапања појединца у доминантну, њему непознату културу. • Већина ученика ће увидети проблем неуклапања појединца у другачију културу. • Ученици ће увидети у чему су мане или предности културних образаца и шта се деси са појединцем ако их прекрши. • Ученици ће знати да уоче сличностии разлике међу културама, те да закључе да све културе почивају на хуманости и правичности, вредновању лепоте и креативности. • Ученици ће бити способни да препознају карактерне црте главне јунакиње. • Ученици ће бити способни да разумеју трагичан удес главне јунакиње. • Ученици ће емпатично сагледавати положај жене у патријархалној заједници. • Ученик ће бити способни да разумеју социјално-психолошке узроке Коштаниног злог удеса . 	<ul style="list-style-type: none"> • Такође, ученица у улози Коштане неће унапред знати питања и њени одговори ће показати колико је разумела драму. Могу се посебно наградити ученици са највише питања, са најоригиналнијим питањима итд. • Добро је да се у сваком одељењу издвоји неко ко ће играти улогу Коштане, а могла би и једна девојка да гостује на часовима у свим одељењима. Осим Коштане, можемо представити и још неког јунака из дела (нпр. Миткета), али само у случају ако имамо више предвиђених часова утврђивања градива. 		
---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Ученик ће бити подстакнути да маштају и стварају. • Ученик ће бити оснажени за јавно иступање и вођење аргументоване дебате. • Ученик ће прихватати дијалекат без предрасуда. <p>Неки ученици ће знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Неки ученици ће знати да препознају особине дијалекта на којем је написано дело. • Ученици ће самостално користити враћански говор ради ближе карактеризације лика. • Неки ће знати да анализирају оријентализме у делу, проналазе синониме из српског језика. • Неки ће знати да песме које пева Коштана анализирају са културно-историјског становишта. • Ученици ће знати и да естетски вреднују монологе. • Неки ученици ће бити у стању да одглуме главне делове из дела. 			
<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Компетенција за целоживотно учење 2) Комуникација 3) Рад с подацима и информацијама 4) Дигитална компетенција 5) Одговорно учење у демократском друштву 6) Естетичка компетенција 		

ОПИС И ТОК ЧАСА

Временска организација:

Два часа

Продукти ученичких активности:

Питања и одговори везани за анализу лика Коштане, драматизација која се може приказати другима, презентација.

Опис процеса учења:

Ученик запажа везу између уводне песме (*Русе косе, цуро имаи*) и оријенталног миљеа драме, као и занимања главне јунакиње. Ученик именује време радње у драми, друштвено уређење, повезује судбине јунака са друштвено-историјским околностима. Ученик разуме значај патријархалног друштва у животима јунака, упоређује податке на дијакхронијском плану, разликује и открива узроке људских судбина. Ученик користи информације из дела и из секундарних извора. Решава проблеме користећи усвојене појмове из теорије књижевности и дијалектологије. Повезује знања из социологије, психологије, историје и теорије књижевности. Закључује на основу података до којих су дошли и други ученици шта је идејна основа драме, каква је судбина јунака и у чему је њихова универзалност.

Опис окружења учења:

Интернет, штампана литература, специјализовани кабинет, рад у оквиру једног одељења.

Редослед активности:

Истраживачки задаци за ученике (урађени после часа обраде Бора Станковић Коштана [тема, мотив, структура, локализација])

Ученици истраживачке задатке пишу у свесци или на посебном папиру. Ти задаци могу бити део дневника читања. Добро је да ученици што више питања спреме и да се овај час никако не изводи само као унапред научена драматизација. У интервјуу ће се видети колико ученици добро познају лик Коштане кроз питања која ће јој постављати. Такође, ученица у улози Коштане неће унапред знати питања и њени одговори ће показати колико је разумела драму. Могу се посебно наградити ученици са највише питања, са најоригиналнијим питањима итд. Добро је да се у сваком одељењу издвоји неко ко ће играти улогу Коштане, а могла би и једна девојка да гостује на часовима у свим одељењима. Осим Коштане, можемо представити и још неког јунака из дела (нпр. Миткета), али само у случају ако имамо више предвиђених часова утврђивања градива.

1. Пошто сте прочитали драму Коштана, погледајте снимак истоимене представе на следећој адреси (веза ка Јутјубу): <https://www.youtube.com/watch?v=t2eZyLnAnN4> и снимак представе Коштана у извођењу

- ученика наше школе (у прилогу рада) или драматизацију наше ученице Тамаре Стојадиновић (у прилогу рада).
2. Замислите да сте у прилици да интервјуишете Коштану. Која питања бисте јој поставили?
 3. Направите списак питања и препишите их у свеску.
 4. Размислите о томе шта би се са Коштаном десило да живи у 21. веку?
 5. Ставите се на Коштанино место. Како бисте ви решили проблеме пред којима се она налази?
 6. На крају, размислите да ли сте имали предрасуда према њој?
 7. Шта је најлепши део њеног карактера?
 8. Шта је најмрачнији део њене душе?

Уводни део часа

Професорка пушта песму Русе косе, цуро имаш (<https://youtu.be/Ха7сTE-UmoU>)

ПИТАЊЕ: На шта вас асоцира ова песма?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР: Песма нас подсећа на драму Боре Станковића коју смо обрађивали прошлог часа.

ПИТАЊЕ: Из ког краја потиче ова песма?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР: Ова песма потиче са југа Србије.

ПИТАЊЕ: Да ли сте је још негде скоро чули?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР: Ову песму смо чули у представи *Коштана* на Јутјубу.

ПИТАЊЕ: Ко је песму извео?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР: Песму је извела Коштана, главна јунакиња истоимене драме. Коштану је играла Маја Оцаклијевска.

ПРОФЕСОРКА: Данас ће нам у госте доћи чувена певачица и играчица Коштана. Она је на пропутовању кроз наш град и решила је да вам да интервју за школске новине. Лик Коштане је настао на основу стварне особе. Почетком марта 1927. године, неколико месеци пре смрти епохалног српског писца Боре Станковића, у *Политици* је осванула неочекивана и некусна сензација – Коштана, односно Малика, Циганка из Врањске Бање, оптужује аутора легендарне поетске драме да је бесправно, у виду плагијата, преузео њену личност из младих врањанских дана и да тражи велику одштету за ову књижевну узурпацију итд. Неко време је вођена и хајка што не даје део хонорара Циганки Малики, која се у лику Коштане препознала, он је одговорио: „По тој логици сви Врањанци који се зову Митке, Тома, Мита требало би да ме јуре за проценат!?” Међутим, спиритуелна, заносна и обесна играчица из Коштане, није дочекала решење своје, наговорене тужбе јер је Бора Станковић кроз три месеца напустио овај свет. (Коштана улази. Насмејана је и расположена за разговор.)

Главни део часа

ПРОФЕСОРКА: Добар дан, Коштано! Ово су моји ученици који нестрпљиво чекају да им нешто кажеш о свом животу и о својој каријери певачице.

(Тишина)

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Па штој ћутите? Куј ће ме питају први?

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Јеси ли стварно тужила Бору Станковића, нашег великог писца?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Куј ви то реко? (Показује главом на професорку) Професорка? Па тој е овако било... Један адвокат из Врање ми реко да тај Бора турио у књигу све што сам му ја причала и певала. И реко ми да то не бива без паре... Реко ми да тај писац ние смео без питање и каже да ћу да биднем позната и богата ако га тужим. И тако сам радила... Изишла ми слика у новине, ал од паре ние било ништа. Куј ће Циганки да да за право... Ал да њег не беше ја сад не би ишла по Србију и не би се о мен причало по све школе.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Професорка рече да си певачица. Отпевај нам нешто.

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Еве, ћу ви отпевам једну песму коју понајвише волим. (Пушта се песма *Стојанке бела Врањанке* <https://youtu.be/ZtPQgtqOsTc>)

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Одакле нам долазиш?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Ја сам из Врање, отуд де беше стара граница.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Имаш необично име. Има ли оно неко значење?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Виш како гараву косу имам, ки да је кестен боја. Тој име се дава сам на лепу женску децу са очи боје кестена и са бујну косу овако ки што је моа. Е па по тој кестен, овако гарава, доби име.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Баш си необично обучена. Шта то носиш?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Ово су ми свилене аљине. Ово су шалваре, а ово је минтан. Видим да неки од вас иму и кошуљке, сам што је моја вежена. А на главу имам фес. Тако се пре више од сто године обукувало женскиње у Врање. Овој је појас да истакне моју снагу још више.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Молим те, можеш ли мало спорије да говориш. Једва те разумемо.

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Тако сви у Врање, па и Ниш и Пирот говоримо. А ја у школе нисам ишла и то је једино што знам, џанум.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Шта је то џанум? Да ли је то српска реч?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Их, дете, па тој ти ја не знајем. У песме што ги певам има много речи што ги Турци причу. Кад ме из Врање

протераше, ја сам и њима певала. То су *џанум* или душо моја, *пишман* или онај кој оклева или се предомишља, *зумбул* ви је оно миришљаво цвеће, *ђул* је ружа, *гајтан* је трака сас коју ми украшен минтан, *аман* говорим место бога ми, а *бекрија* је онај куј много воли да пије. Шта ти ја знам, много таки речи има.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Како ти се зову родитељи? Да ли су још живи?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Дабоме да су живи. Мен ме је родија Салче, а татко ми се вика Гркљан. Сас њи ја певам и играм. То нам је посо.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Зашто си онда дошла сама? Где су они?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Остадоше пред меану да поју Миткету. Он се много ражали, а сос песму ће заборави шта га притиска.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Колико година имаш?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Зар се девојка за године питује? Ете, још сам млада, капка, нисам се удавала.

ПИТАЊЕ ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Да ли имаш просце?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Јес, много ме воле у Врање. Један Асан ме стално гледа и оће ме, а и отац му богат. Ал ја нећу д идем у Бању. Оћу да сам слободна!

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Хоћеш ли се икада удати?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Наш цигански кмет ме стално тера а с удам, ал ја Цигани не гледам. Оћу си...

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: То значи да ниси ни у кога заљубљена?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Има један Стојан, на хаџи Тому син... Он ми стално прича да ће ме земе и много ми дукати дава, све дубле на чело ми тура... Слатки Стојан каже да ће прежали све због мен – оца, матер, кућу. Зове ме да бегамо у свет!

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Хоћете ли да побегнете? То је баш романтично!

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Де га бегамо?! Не мог да бежим, не смем! Ја сам Циганка, а хаџиски син, домаћин! Зар сам ја за таку кућу?! Одма сам знала да не смем да му живот упропасти, да га татко из кућу истера!

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Волиш ли Стојана?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Да! Не, не, нисам никог волела! Тако сам и њему рекла. Неће ме више тражи, мисли да сам сад најгора. Ал ће бар он бидне срећан! Моје беше!

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Читали смо да си певачица. Какве песме певаш?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Моја мајка ме научи све тешке и много болне песме да појем. То су песме из њојзину младос кад, ко Митке беху убави и млади, а не ко сад стари и збркани.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: О чему најчешће певаш?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Певам неке мекамлијске песме како за младос и лепотињу срце гори и згори. Певам како се Васке раставља

од момка куј ју гледа и одлази далеко. Певам о несрећном Стојану куј се у сестру заљубио, а има једна коју ћу ви сад отпевам (пева):

„Море, дајте мени туј мутну воду,
да пијем, аго, да спијем...

Море, за тебе има шарена соба

да спијеш, аго, да љубиш”. (<https://www.youtube.com/watch?v=NcZO8LZZ-nA>)

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Баш лепо певаш! Ко је је волео да те слуша?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Сви су волели да ме слушу. Све младо и старо полудело за моју песму. Кад дође време да се у поље ради, они се смире, а кад дођу ови благи дани, ове меснице, они ће за мен и пушке да потегну. Пију, пуцају на пандури, веселе се уз моју песму. Тако проводе и дан и ноћ.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Зар не одлазе својим кућама?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Куће заборавише, децу и жене оставише, ја у меану, они у меану, ја у воденицу, они у воденицу! А њиове жене и ћерке причају да сам ја за све крива. Да ми даву дукати. Стојанова сестра каже да сам непоштена, а његова мајка ме куне. А ја сам певам зато што волим. Кад су много пијани, све би ми дали. Ал ја тад не узимам оно што ми дају. Враћам дукати, пијан човек не зна шта ради...

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Ко највише тражи да му певаш?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Тој је газда Митке. Он ме јенпут помешао са своју љубав из младос – Стамболку Рецеповицу. Због њума он долази да ме види. Тражио минтан да раскопчам и груди да ми пуцав, да фрљим руке иза главу и распустим косу. Па тако да сам ки Рецеповица. Ал му Стојан не даде да ми резил направи. Он је много несрећан, а ја сам ки он... Исти смо и наша судбина је иста... Младос и лепотиња за време, ће дође старос и ће и мен да бидне жао што је све прошло. Он ми ки татко даде кесу сас дукати – беле паре за црни дни. А тој ми већ дођоше...

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Он би могао да ти помогне. Зашто не побегнеш са њим?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Нема ништа од бегање. Митке не мож ни себ да помогне, а камоли мен. њега његов брат Арса тера код жену и децу да иде. Иста нам је судбина. Један дан плакање, цел век плакање! Високо небо, а земља тврда, од судбину не мож да побегнеш!

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Зашто си тако уплашена?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Највише се плашим од Арсу, прецедника општине. Он прети да ће нас затвори у апсу. Он и наредио да с удам. Човек је влас, ал не мож ки кад је било пусто турско да нас сас куршуми изрешета.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Зар су се тако некада понашали према Циганима?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Јес, хаџи Тома је предложио да ме на коњма расчерече. Тео да врати сина несина, па дошо да га тражи у

Собину. Ал смекшала га моја песма и повео чочеци код себ, у кућу.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Зар није хаџи Тома Стојанов отац? Ако је волео твоју песму, можда је могао и да те прихвати за снаху?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Певала сам му да би га винула у младос. И он је ожењен за недраго и он је своју младос закопао ки што ћу ја код Асана, у Бању. Ал ја сам била добра сам да певам, не и да га ко снаја дворим и служим, ноге да му перем и да у његову кућу седим, да са свекрву у цркву изиђем... Не, за то нисам била...

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Бар ти је живот занимљив, али и тужан!

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Јес, ал много тужан, са карасевдах легам и дижем се. Тој је много тежак карасевдах.

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Шта је то карасевдах?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: То је много тужна песма о младост испевана, о љубави што прође. Туј бол сви ми болујемо. Сви зовемо младос да се вуне да се напојемо и нацеливамо... Тој је млогу жална песма коју певам за срце искубало, за снагу раскоматалу и остарелу ко што је Митке ил моја мајка Салче. *(Плаче)*

ЈЕДНА УЧЕНИЦА: Коштана, зашто допушташ да други одређују твоју судбину?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Шта ћу ја кад сам Циганка, сиротиња, ни татко ни мајка ми ме мог помогну. Да није мен полипсали би од глада. А шта би ти да си на мое место? Шта би урадила?

ЈЕДНА УЧЕНИЦА: Ја не бих пристала да ме удају за онога кога не волим. Данас свако одређује своју судбину, а моју никако не би одредио председник општине. А певање је сада у Србији тако уносан посао да ми ни родитељи не би били гладни. Уосталом, певачице се удају и по неколико пута, тако да би ми, можда, други брак био из љубави.

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Да се разведем?! Тој не мож да бидне... Ја несум лоша...

ЈЕДНА УЧЕНИЦА: Нико није лош ако не жели да трпи да га муж, отац или било који други мушкарац злоставља. Не знам да ли си чула, али сад жене имају иста права као и мушкарци.

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Какво право ја имам? Што си то за мен значи?

ПИТАЊЕ ЈЕДНА УЧЕНИЦА: То значи да имаш право да слободно певаш. Колико добро певаш, највероватније би снимила ЦД, а и постала би сигурно Пинкова звезда. Дакле, лова до крова, емисије, Арена, Версаћи и дијаманти би ти сигурно били осигурани.

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Несум сигурна да те баш разбирам, ал видим да је то нешто млогу лепо.

ПИТАЊЕ ЈЕДНА УЧЕНИЦА: Е, сада не бих баш рекла да је много лепо. Има и ту неких жртава. Јесте да ти је лепа коса, али је мораш испеглати и ставити уметке. Обавезно силикони у уста, груди и још у неке делове

тела. Требало би да средиш ту двојку, мислим на зуб, а и било би добро да ставиш плава сочива. Тај контраст између црне косе и плавих очију био био веома привлачан. Мада, сада су модерне плавуше.

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Ја турски разбирам малко, али теб баш и не... Шта су то силикони? Тој реч чуем по први пут.

ПИТАЊЕ ЈЕДНА УЧЕНИЦА: То је, Кошто, најбитнија ствар у животу једне певачице. Можеш да прођеш без гласа, али без силикона никако!

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Ја ћу сада да пођем, чекају ме сватови...

ПИТАЊЕ ЈЕДНА УЧЕНИЦА: Стани, стани, ја ти нудим оно што није могао да ти да Митке! Нудим ти спас!

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Ће ме ти спасеш, слатко девојче?!

Па како ће то да бидне? Шта д урадим?

ПИТАЊЕ ЈЕДНА УЧЕНИЦА: Сада сам ти рекла шта треба. Те широке панталоне ћемо скратити оволико (показује на дужину панталоница), а тај минтан, лепо ти је Митке рекао, мораш да бациш и обучеш брус! Ма најбоље је да певаш у купаћем костиму! А и репертоат ти је застарео! Љубав, младост, бол, чесме и русе косе! То се више не тражи! Сада су модерне песме о бизнисменима, парама, преварама, сплавовима и женама кучкама! Имаш ли неку такву? (*Коштана уплашено ћути*) Није то проблем, узећемо неку песму од Грка, Шпанаца или неке турске које нису застареле. А? И мораш силиконе, то је нешто као ратлук, да ставиш у уста (*показује јој напућена*) и да оне буду велике као пола твога лица. Мораш груди да увећаш најмање три пута. Ботокс ћемо ти ушприцати ту уз око, боцнуће те неколико пута и бићеш вечно млада. Ма има да идеш као алва!

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР КОШТАНА: Ја знам да се рахат локум и алва једу. Где да их ставим? (*Уплашено*) Да ме бодеш?! Не желим таки спас! Да си идем ја сад? Асанеееее! (*Коштана истрчава из учионице*)

ПИТАЊЕ УЧЕНИЦИ: Немој да идеш, Коштана! Она се само шали!

Завршни део часа

ПИТАЊЕ ПРОФЕСОРКА: Чему сте се сада смејали?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР УЧЕНИЦИ: Данас је незамисливо да нека девојка доживи сличну судбину. Она је чиста и неискварена, природно лепа, дакле, потпуно другачија од данашњих девојака и певачица. Не смејемо се њој, већ силиконским и извештаченим девојкама XXI века.

ПИТАЊЕ ПРОФЕСОРКА: Шта вас је растужило?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР УЧЕНИЦИ: Растужила нас је судбина младе и талентоване уметнице чију уметност нико не цени, бар не они који одлучују о њеној судбини.

ПИТАЊЕ ПРОФЕСОРКА: Да ли боље разумете Коштанину судбину после сусрета са њом?

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР УЧЕНИЦИ: Да. Схватимо да Коштана није имала могућности свој живот да промени. Била је жена и уз то још и Циганка, те је њен положај био у рукама мушкараца, пре свега председника општине.

ПИТАЊЕ ПРОФЕСОРКА: Шта је сакрила од вас?

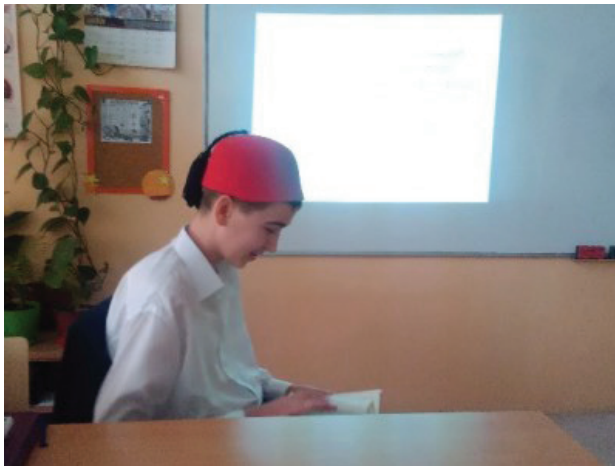
ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОР УЧЕНИЦИ: Мислимо да је сакрила сузе. Певала је да не бисмо открили колико пати. Хтела је да буде јака пред нама и није желела да се сломи као пред Миткетом.

Професорка даје ученицима за домаћи задатак тему *Да сам ја Коштана, променила бих...* Ученици би требало да напишу, замишљајући да су на Коштанином месту, шта би они успели да промене у њеној/својој судбини.

Прилози

- Припремљена питања и одговори (налазе се у сценарију часова),
- Музичке нумере:
 - Русе косе, цуро имаи* <https://youtu.be/Xa7cTE-UmoU>
 - Стојанке бела Врањанке* <https://youtu.be/ZtPQgtqOsTc>
 - Цанум на сред село* <https://www.youtube.com/watch?v=NcZO8LZZ-nA>
- Видео материјал:
 - Филмови ученика (Коштанин монолог, Миткетов монолог, део снимка са целовечерње представе, адаптација и режија Aurora Stefanos). Ученици су своје филмове снимали у амбијенту који је инспирисан местима из драме. Филмови могу да настану и као део истраживачких задатака. Ученици могу да направе исповест јунака, сниме ту исповест и представе је другим ученицима. Ово би било могућност само за неке ученике који имају таленат за глуму. Може се организовати гласање за најбољи филм у разреду, али и на интернету. Видео се може поставити на професоркином Јутјуб каналу. Све ово може да буде увод у целовечерњу представу. Овим редом су и настајали делови овог пројекта: читање дела, истраживачки задаци, интервју са часу, снимање филмова и целовечерња представа. Овај материјал ће бити достављен на диску.
 - Већина костима је у власништву наставника, а неки су били позајмљени из локалног културноуметничког друштва само за потребе представе.
- Сlike са одржаних часова:

- Сlike са представе:

Коришћена литература и други извори

- Андрић, Иво (1954). *Поздравна реч на откривању споменика Борисаву Станковићу*, „Књижевне новине”, 16. септембар 1954. године;
- Бановић, Гојко (1957). *У Борином граду*, „Политика”, 29. новембар 1957. године;
- Бановић, Гојко (1957). *У Борином свету*, „Политика”, 24. март 1957. године;
- Влатковић, Драгољуб (1952). *Неке нетачности и противречности у чланцима о Борисаву Станковићу*, „Политика“, 29. март 1952 године;
- Вулевић, Јован (1951). *Коштана*, „Наша стварност”, Крагујевац, 1951, св. 3/4;
- Вученов, Димитрије (1951). *Борисав Станковић*, „Илустровани вјесник”, фебруар, 1951.
- Гавриловић, Андра. *Новија приповетка у Срба*, „Љубљански звон”, децембарска свеска.
- Глигорић, Велибор (1949). *Борисав Станковић*, предговор, *Одабране приповетке Б. С.*, „Нопок”, 1949. године.
- Живановић, Јеремија (1910). *Борисав Станковић: Нечиста крв*, ЛМС, 1910. св. VI;
- Јовичић, Владимир (1979). *Уметност Борисава Станковића*, Рад, Београд 1979. године;
- Лазаровић, Бранко (1910). *Борисав Станковић*, „Савременик”, I 1910, бр. 8—12; Прерада и приказ Коштане, СКГ, јануар 1911.
- Матош, Густав (1910). *Нова књига Б. Станковића, Нечиста крв*, „Савременик”, Загреб, 1910, бр. 4.
- Пауновић, Синиша (1985). *Бора Станковић и Бранислав Нушић иза завесе*, Народна књига, Београд, 1985. године;
- Станковић, Борисав (1956). Предговор, *Сабрана дела Б. С.*, Просвета, 1956. године;

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

У овој припреми ауторка настоји да на модеран и занимљив начин представи вишедимензионалност Станковићеве Коштане кроз емпатично сагледавање положаја жене у патријархалној заједници. Комбинујући више метода, уз употребу савремених информационо-комуникационих технологија, ученици се уводе у оријентални свет Боре Станковића и стављају у улогу младе Коштане. Филм и интервју појављују се као средства исказивања степена разумевања лика главне протагонисткиње и главни мотивациони окidaч за темељан приступ ученика часовима књижевности.

НАГРАЂЕНЕ МЕТОДИЧКЕ ПРИПРЕМЕ ИЗ ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

Прву награду у области друштвено-хуманистичких наука освојила је припрема *Васиона, Земља и облик* наставника Ивана Цветковића и Јоване Јоцић из ОШ „Јован Аранђеловић” из Црвене Реке.

Другу награду освојила је припрема *Становништво и демографски процеси*, чији је аутор Савица Ђурђевић, наставник у Средњој школи „Никета Ремезијански” из Беле Паланке.

Трећа награда припала је методичкој припреми *Продаја неживотног осигурања* наставнице Весне Петровић из „Економске школе” у Нишу.

ВАСИОНА, ЗЕМЉА И ОБЛИК

Разред:	Пети
Тема:	Васиона и Земља (Географија) Облик (Ликовна култура)
Циљ / циљеви учења:	<ul style="list-style-type: none"> • Утврђивање стечених знања о васиони и небеским телима и њиховим основним одликама; • Упућивање ученика на опажање и уочавање, као и усвајање с разумевањем дводимензионалних и тродимензионалних облика, у окружењу и уметничким делима; • Оспособљавање за самосталну и креативну примену усвојених појмова, знања и вештина у стваралачком раду, за изражавање доживљаја, као и за изражавање сопствених критичких ставова и изграђивање естетских критеријума.
Задачи:	<p>а) образовни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правилно дефинисање и примена усвојених појмова: васиона, звезде, сазвезђа, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Сунце, планете; • Правилно именовање планета, њихово упоређивање и тачно разврставање према величини и распореду ради израде модела Сунчевог система; • Уочавање разлике између дводимензионалних и тродимензионалних облика у окружењу и у ликовној уметности; • Усвајање и примена знања из области ликовне културе; <p>б) васпитни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подстицање и развијање географског начина мишљења. • Развијање интересовања за стицање нових и примену стечених знања. • Оспособљавање ученика за тимски рад ради стварања заједничких продуката рада. Развијање стваралачког приступа задатку и осећаја за проналажење нових решења. Развијање смисла за креативно и логичко размишљање. <p>в) функционални:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оспособљавање ученика за коришћење нових материјала, прибора и алата за израду једноставних модела (модел Сунчевог система) и креативно изражавање. • Оспособљавање ученика за тродимензионално обликовање новом ликовном техником – папирмаше и осликавање добијеног облика ликовном техником - темпера, водена боја.
Наставни предмет / предмети:	Ликовна култура, Географија
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују:	<ul style="list-style-type: none"> • Васиона: звезде, сазвезђа, галаксије, Млечни пут; Сунчев систем: Сунце, планете (Географија) • Дводимензионални и тродимензионални облици – папирмаше (Ликовна култура)
Методe / стратегије:	Монолошко-дијалoшка, илустративно-демонстративна, практична; Вербално-текстуална, показивачка, проблемска и откривачка, метода сазнавања кроз праксу.
Облици рада:	Индивидуални, рад у пару, фронтални

Неопходни материјали и средства:	<ul style="list-style-type: none"> • Дигитални уџбеник (мултимедија – Сунце) • За модел Сунчевог система: разнобојни папири, лепак, брашно, балони, четке, пластична посуда, маказе, кугле различите величине од пластике/стиропора, пластелин/глинамола, температуре боје, фломастери, восптане боје, пластичне или дрвене шипке/обручи, летвице за качење (могу се направити од спојених пластичних сламчица уколико се качи дводимензионални модел направљен од папира или уколико се каче тродимензионални, тежи модели од пластелина/глинамола, потребно је обезбедити јачу шипку/ обруч, дрвене летвице) • Уџбеник ликовне културе за 5. разред (страна 38); • Приручник ликовне културе за 5. разред; • Дигитални уџбеник (Облик); • Уџбеници из других наставних предмета за 5. разред; • CD са музичким композицијама; • ППП са визуелним примерима (фотографије планета); • Репродукције уметничких дела, ученички радови; рачунар, видео-бим, интернет.
Период реализације (ефективно трајање и период реализације):	Два часа распоређена у две наставне недеље.
Место реализације:	Учионица
Реализатор/и (навести професионалне улоге, не имена):	Професор ликовне културе и професор географије.

Очекивани исходи	Кључне активности учења	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продуката учења
<ul style="list-style-type: none"> • Разликује и правилно именује васионска тела; • Зна да се васионска тела крећу; • Препознаје и описује васионска тела; • Зна да је Земља посебна планета Сунчевог система; • Разликује сазвезђа и звездане системе; • Разуме зашто је Сунце за нас најзначајнија звезда; • Уме да се оријентише помоћу звезде Северњаче, Великих и Малих кола; • Именује, описује и показује сензитивност за појмове дводимензионални и тродимензионални облици; • Активно посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира предмете, бића и појаве; • Повезује стечена знања са осталим наставним садржајима и примењује их у решавању ликовног проблема; • Комуницира ликовним медијима, искрено и спонтано изражава своје мисли и емоције креативним коришћењем ликовног језика; • Одступа од постојећег и утврђеног и тежи променама; • Проналази необичне, смешне, парадоксалне углове посматрања познатих појава. 	<ul style="list-style-type: none"> • Гради облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; • Обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; • Примењује стечена знања о дводимензионалним и тродимензионалним облицима у решавању проблемских задатака; • Развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; • Експериментише и истражује изражајне могућности технике папирмашеа у сопственом раду; • Самостално примењује ликовне технике и материјале на нов и неуобичајен начин; • Осмишљава и ствара оригинална, креативна решења у ликовном раду; • Производи и интерпретира разноврсне и оригиналне идеје; • Показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа. 	<ul style="list-style-type: none"> • Примењује одабране принципе, технике и методе; • Повезује усвојена знања са знањима из других предмета; • Указује на могућу примену стечених знања на часу; • Планира време за реализацију часа; • Подстиче интеракцију наставник – ученик; • Прихвата ученичке грешке као важне информације о степену усвојености знања; • Допуњава оно што се ради на часу, помаже ученицима; • Оспособљава ученике за самостални рад у одређеној области; • Мотивише ученике. 	<ul style="list-style-type: none"> • Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика; • Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика; • Наставник похваљује напредак ученика; • Наставник даје потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду; • Наставник учи ученике како да процењују свој напредак; • Наставник користи поступке вредновања који су у функцији даљег учења.

<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима (означити релевантне)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за (целоживотно) учење; 2) одговорно учење у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву (и предузетничка компетенција); 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.
--	--

ОПИС И ТОК ЧАСА

Уводни део (10 минута): подсећање на најзначајне појмове, припрема материјала за израду макете Сунчевог система, додатна објашњења и упутства за рад.

Главни део (30 минута): Подела ученика у парове, реализација задатака, израда планета Сунчевог система користећи технику папирмаше.

Завршни део (5 минута): Постављање макете у холу школе и анализирање резултата рада.

Уводни део часа

Подсећање на најзначајније појмове који су усвојени на претходном часу постављањем питања, наставник може да оцени најактивније ученике, (шта је васиона, шта су звезде а шта сазвезђа, зашто нам је важна звезда Северњача и како се помоћу ње оријентишемо у простору, шта су галаксије и којој галаксији припада Сунчев систем, који су елементи Сунчевог система, зашто је Сунце најзначајнија звезда за нас, да ли је она највећа звезда, шта су планете, колико их има у Сунчевом систему и како се крећу, која планета Сунчевог система је највећа, а која најмања, која је најближа Сунцу, а која најудаљенија од њега, на ком се месту у Сунчевом систему налази Земља, које су унутрашње/спољашње планете и по чему се разликују, које планете имају највише/најмање сателита, зашто Плутон више није члан Сунчевог система).

Наставник информисе ученике да ће данашњи час бити посвећен утврђивању знања у практичном раду, прављење модела Сунчевог система и модела за оријентацију помоћу звезде Северњаче.

У уводном делу часа наставник кратким излагањем мотивише ученике и питањима покреће дискусију, осврћући се на знања везана за дводимензионалне и тродимензионалне облике која су ученици стекли.

Наставник упућује ученике на задатак. Планете Сунчевог система - папирмаше својом концепцијом омогућава ученицима да се самостално и кроз истраживачки приступ баве проблемом дводимензионалних и тродимензионалних облика. Задатак омогућава да ученици примене вештине и методе у коришћењу

различитих ликовних техника, пре свега папирмашеа, кроз истраживање, откривање и креирање у самосталном ликовном изражавању. Ученици имају задатак да у пару направе по једну планету тродимензионалног облика користећи за свој рад ликовну технику папирмаше. Наставник даје додатна објашњења и упутства за рад. Као основу за обликовање лопте ученици могу користити надувани балон на који ће лепити смесу за папирмаше. Када се основе осуше, ученици могу додавати елементе планета, попут прстена који се налази око планете, осликавати планете, правити држач, односно дрвени рам са кога ће висити планете са плафона.

Главни део часа

Наставник дели ученике у парове/групе на основу извучених папирића на којима су исписани усвојени астрономски појмови и дели им припремљени материјал и по потреби помаже.

Ученици се распоређују у парове и приступају реализацији задатка. Наставник подстиче кооперативност и сарадничке односе међу ученицима који раде у пару. Активности заснива на индуктивним методама проблемског типа, дакле применом знања и вештина путем уочавања и открића. Наставник пружа техничку подршку и помоћ у коришћењу технике папирмаше. Упућује ученике како да помоћу комада старих новина потопљених у лепило помешано са брашном и водом, и балона обликују основу планете. Подршком и храбрењем наставник омогућава ученицима да стваралачки приступају ликовном проблему и да развијају продуктивне способности. Наставник обилази ученике, охрабрује их да самостално проналазе различита ликовна решења, да у раду истражују и експериментишу идејама, материјалима, формама и значењима. У току рада подстиче код ученика осетљивост за ликовну технику папирмаше, као и за давање смисла и значења властитом раду. Наставник охрабрује све ученике да буду слободни и оригинални у решењима која самостално проналазе, без наметања готових одговора.

Док ученици у складу са индивидуалним могућностима реализују у паровима ликовне радове, наставник их подстиче и бодри, а несигурним ученицима пружа подршку и охрабрује их да верују у своје облике и „искривљења” јер радови не треба да буду верна копија облика из природе, већ њихов лични доживљај. Наставник похваљује ангажовање свих ученика, не истиче само појединце, већ тражи вредност у ставовима свих. Мотивише их за даљи рад и слободно изражавање знања, ставова и доживљаја, без страха од грешке.

Завшни део часа

Ученици постављају направљене моделе у холу школе и сви заједно анализирају оствареност резултата. Наставник подстиче ученике да процењују свој рад и радове других, да аргументују своје ставове и поступке. Активност се

анализира с аспекта креативности и оригиналности идеја, доследности у раду, примене знања везаних за дводимензионалне и тродимензионалне облике, као и примене знања везаних за ликовну технику папирмаше. Упознаје ученике са планом активности за наредни час ликовне културе, као и с материјалом и прибором који треба да припреме. Наводи да распреме радни простор.

Коришћена литература и други извори

- В. Ковачевић, С. Топаловић, Географија – уџбеник за 5. разред основне школе, Београд, Издавачка кућа Klett
- С. Топаловић, В. Ковачевић, Географија – радна свеска за 5. разред основне школе, Београд, Издавачка кућа Klett
- Географија – приручник за 5. разред основне школе, Београд, Издавачка кућа Klett
- В. Ковачевић, Р. Влајев и Јелена Поповић-Ракочевић, Географија – дигитални уџбеник за 5. разред основне школе, Београд, Издавачка кућа Klett
- Сања Филиповић, Ликовна култура за 5. разред основне школе, Београд, Издавачка кућа Klett
- Приручник ликовне културе за 5. разред, Београд, Издавачка кућа Klett
- Ликовна култура – дигитални уџбеник за 5. разред основне школе, Београд, Издавачка кућа Klett

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

Методичка припрема Васина и Земља (Географија) и Облик (Ликовна култура) представља спој два наставна предмета: географије и ликовне културе. Начин на који су обрађени садржаји подстиче развијање компетенција за целоживотно учење; комуникацију, рад са подацима и информацијама, сарадњу, дигиталне компетенције. Посебан допринос овој методичкој припреми јесу коришћене методе: монолошко-дијалогска, илустративно-демонстративна, практична; вербално-текстуална, показивачка, проблемска и откривачка, метода сазнавања кроз праксу, као и оригиналност и креативност у приступу, стручност (методолошка утемељеност у предметним наукама), постојање свих елемената методичке припреме (целовитост), иновативност у концепцији часа и у примењеној методичкој методологији, подстицање индивидуалног и групног рада ученика, примена савремених наставних средстава, испуњеност свих стандарда савремених образовних стратегија.

Савица Ђурђевић

Средња школа „Никета Ремезијански” Бела Паланка

СТАНОВНИШТВО И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ

Разред:	Други-гимназија
Тема:	Становништво и демографски процеси
Циљ/циљеви учења:	Утврђивање и провера усвојених знања о становништву света, Европе и Србије-тематском систематизацијом савремених демографских процеса
Задаци:	<p>а) образовни:</p> <ul style="list-style-type: none">• утврђивање и тематско повезивање знања о становништву,• набрајање најзначајнијих демографских проблема савременог света, Европе и Србије,• анализа утицаја природних и друштвених фактора на демографске процесе у свету, Европи и нашој земљи,• истраживање и илустровање узрока демографских промена на основу табеларних, графичких, статистичких и електронских података (интернет),• коришћење дигиталних извора информација у реализацији истраживачких задатака о демографским процесима у свету, Европи и Србији,• упоређивање, приказивање података на тематској карти и објашњавање уочених промена,• примена стечених знања о савременим демографским процесима на конкретне задатке и навођење примера,• предлог решења за последице демографских процеса у свету, Европи и Србији,• критичка процена узрока и последица. <p>б) васпитни</p> <ul style="list-style-type: none">• оспособљавање ученика за самостално истраживање и примену наученог,• развијање интересовања за проучавање савремених демографских процеса у земљи и свету,• подстицање и развијање сарадње, вештине рада у групи, толеранције и уважавања туђег мишљења,• развијање способности тимског рада и подстицање такмичарског духа,• развијање одговорности за сопствени рад, учење и самовредновање. <p>в) функционални</p> <ul style="list-style-type: none">• оспособљавање за коришћење географске литературе у виду статистичких података, различитих извора информација и илустративног материјала за самостални рад,• примена знања из других предмета за рад у групи интердисциплинарним приступом (из математике, енглеског језика, информатике и рачунарства),• развијање критичког мишљења, истраживачког духа, способности анализе, закључивања и евалуације података,• развијање међупредметних компетенција,• подстицање ученика на активни рад на часу, отворену и јасну комуникацију и развој самопроцене и самокритичности.

Наставни предмет:	Географија
Садржаји наставног предмета који се обрађују	Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету тематско утврђивање
Методе/стратегије:	Дијалогска (хеуристички разговор, дискусија), илустративно-демонстративна, рад са подацима у штампаном и дигиталном-електронском облику.
Облици рада:	Истраживачки-индивидуални рад (припремни део), рад на проблемском задатку (текст), групни и фронтални рад.
Неопходни материјали и средства:	Рачунари (или таблет) са интернет везом за рад ученика код куће, штампани материјал (табеле, графикони, илустрације и тематске карте), листићи за вредновање (евалуацију) и самовредновање.
Период реализације (ефективно трајање и период реализације)	Један школски час и припремне-истраживачке активности (индивидуално прикупљање података за рад у групи-1 час)
Место реализације:	Мултимедијална учионица
Реализатори:	Професорка географије (консултације по потреби са наставницима информатике и енглеског језика)

Очекивани исходи	Кључне активности учења (шта раде ученици)	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продукта учења
<p><u>1. Основни ниво</u> Ученик/ученица:</p> <ul style="list-style-type: none"> • набраја и описује демографске процесе ; • користи статистичке податке; • објашњава факторе популационе динамике; • користи картографски метод у објашњавању демографских процеса у географском простору. <p>Очекује се да ће око 80% ученика постићи овај ниво.</p> <p><u>2. Средњи ниво</u> Ученик/ученица:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разматра демографске пројекције на глобалном и регионалном нивоу, • упоређује податке, наводи примере, набраја последице, • реализује истраживачки задатак на задату тему, • одваја битно од небитног, • зна да креира табелу и графички прикаже демографске процесе. <p>Очекује се да ће око 50% ученика постићи или превазићи средњи ниво.</p>	<p>Ученик/ученица:</p> <ul style="list-style-type: none"> • активно учествује на часу, • ради индивидуално и у групи, • учествује у истраживачком раду • прикупља податке, излаже резултате рада, • уочава и предлаже решење проблема, • користи ИКТ при реализацији наставе географије, 	<p>Организује час (прави временске оквире часа, бира и примењује методе и облике рада).</p> <p>Менторска улога, даје ученицима инструкције за рад, помаже ученицима којима је потребна помоћ у раду, активира ученике, подстиче ученике да повезују знања са другим предметима.</p> <p>Инсистира на практичну примену стечених знања.</p> <p>Подстиче ученике да повезују знања у тематску целину и на развој критичког мишљења.</p> <p>Оцењивањем рада група мотивише ученике за учење.</p> <p>Вреднује индивидуална залагања ученика.</p> <p>Наводи примере и води разговор о савременим демографским процесима у свету .</p> <p>Прати рад ученика и упућује их на додатну литературу, интернет ресурсе и статистичке податке.</p> <p>Вреднује сопствени рад и рад ученика (бележи активности у портфолију).</p>	<p>Заједничко вредновање (ученици и наставник применом правилника о оцењивању ученика)</p> <p>Вреднују се индивидуална истраживања, рад у оквиру групе, презентовање-излагање група, похваљују се коментари и анализе рада осталих група, предложена решења, обрађени подаци, самовредновање-процена личног рада и у оквиру група.</p> <p>Продукти учења</p> <p>1. <u>Индивидуално</u>: ученици креирају табеле и графиконе,</p> <p>2. <u>Групе</u>: раде по избору пано, презентацију или тематску карту.</p>

<p><u>3.Напредни ниво</u> Ученик/ученица:</p> <ul style="list-style-type: none"> • објашњава факторе популационе динамике и доводи их у везу са степеном друштвено-економског развоја, • анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света, • може да предвиди континуиране демографске процесе и даје примере , • помоћу географске карте анализира и процењује утицаје природних и друштвених фактора на демографски развој, • предлаже и вреднује мере популационе политике у Србији, Европи и свету, • анализира и израђује тематске карте, • критички вреднује ефекте популационе политике и предлаже мере демографског развоја у будућности. <p>Очекује се да ће око 25% ученика постићи овај ниво.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • анализира податке и тематску карту, • повезује постојећа знања о становништву и свакодневног живота, • повезује знања са другим областима-предметима, • вреднује свој рад, попуњава анкете. 		
<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима</p>	<p>1.компетенција за (целоживотно) учење; 2.комуникација 3.рад са подацима и информацијама 4.решавање проблема 5.сарадња 6.дигитална компетенција</p>		

ТОК И САДРЖАЈ ЧАСА

ПРИПРЕМНЕ АКТИВНОСТИ

У сваком тренутку у свету се дешавају демографске промене.Те промене су повезане са природним и механичким кретањима становништва и дефинишу се као демографски процеси (повећава се или смањује број становника, исељавају се или усељавају).

На демографске процесе утичу природни и услови и друштвени фактори.

За реализацију планираног часа у оквиру припремних активности, ученици треба истраживачким задацима да прикупе неопходне податке о становништву света, Европе и Србије.

Ученици су подељени у 3 групе и сваки члан групе има за задатак да прикупи податке о броју становника, старосној структури и миграционим кретањима .

Податке прикупљају 1 седмицу пре реализације часа. (наставни лист у прилогу)

Напомена: наставник информатике је додатно објаснио ученицима примену програма за израду табела и графикона, а наставник енглеског језика о претраживању података на интернету.

Уводни део часа (10 минута)

Активност 1: Уводни разговор

Наставник ученицима приказује графички прилог о промени популације током историје с циљем да се повежу знања ученика о становништву , а затим се кратким питањима обнављају кључни појмови о демографским одликама (број становника, екумена, анекумена, начин одређивања густине насељености, набрајају се фактори који утичу на размештај становништва на Земљи, природно и механичко кретање становништва)

Ученици одговарају на постављена питања, набрајају одлике становништва-демографске процесе.

Активност 2: Упутства за рад

Ученицима су саопштени циљеви и задаци часа и предвиђене комбиноване активности којим се утврђује градиво о становништву на Земљи. Рад група обухвата обраду прикупљених података у оквиру истраживачких активности (питања у прилогу).

Група 1. Демографски процеси у Србији,

Група 2. Демографски процеси у Европи и

Група 3. Демографски процеси у свету.

Утврђују се критеријуми вредновања индивидуалног и групног рада, евидентирање активности и самовредновање.

Главни део часа (25 минута)

Главни део часа обухвата комбинацију активности у виду обраде прикупљених информација индивидуално или у групи, селекцију материјала, упоређивање података , предлагању мера, дискусији, процени рада група своје и других (самовредновање).

Приказују се резултати на тематским картама помоћу графикона, дијаграма, цртежа, фотографија.

Презентују садржаји и изводе закључци о демографским појавама и процесима.

Активност „ИСТРАЖИ-ПРИКАЖИ” (15 минута)

Групе имају за задатак да на основу података (табела,графикона,илустрација,тематских карти и др.) прикажу демографске процесе у Србији или Европи или свету.

Приказују се исти подаци о броју становника,старосној структури и миграционим кретањима (временски период података је према доступном материјалу)

Евидентирају се промене и креира презентација,пано или тематска карта (графички приказ).

Наставник прати рад ученика,помаже групи која заостаје у раду и поставља питања која подстичу ученике да критички анализирају добијене податке:

Које године је број становника био највећи? Зашто?

Ко има већу густину насељености континенти „Старог” или „Новог света”?

Који су разлози за промене старосне структуре становништва?

Наброји три разлога за миграције.

Који су фактори утицали да је већа или мања густина насељености у свету?

Који фактори имају већи утицај на густину насељености природни или друштвени? Зашто?

Наведимо по два примера за развијене и неразвијене државе (назив државе).

Активност „УПОРЕДИ” (10 минута)

У овом делу часа ученици презентују податке (рад група),упоређују важне демографске одлике у Србији,Европи и свету,записују промене на табли у виду табеле,анализирају податке и предлажу мере за промену постојећег стања наводећи позитивне и негативне последице.Ученици дефинишу проблеме,издвајају специфичне промене,повезују узроке и последице,анализирају популациону политику и предлажу нове мере демографског развоја за дате области (Србију,Европу и свет).

Задатак за ученика који ради по ИОП-3: Са задатих линкова пронаћи податке о броју становника за континенте „Старог света” (Европа, Азија и Африка) и „Новог света” (Англоамерика, Латинска Америка и Аустралија са Океанијом); упореди број становника, густину насељености и графички прикажи податке.

Завршни део часа (10 минута)

Ученици одговарају на питања о демографским променама, раде индивидуални задатак и попуњавају евалуационе упитнике.

Наставник врши проверу остварености исхода,попуњава листе активности ученика на часу и допринос групном раду,бележи

оцене, похваљује рад појединаца и групе, саопштава их ученицима и анализира њихов целокупни рад, најављује активности за наредни час. Провера остварености исхода врши се обнављањем кључних речи и на основу креираних тематских панона и табела, извештаја група (презентација).

ПРИЛОЗИ

Припремне активности: упутство за рад ученика
<p><i>Предвиђене су припремне активности за час,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Радите индивидуално и у групи. • -На задатим линковима пронађите податке за рад. • -Ваш рад се оцењује према договореном критеријуму. (табела са оценама) • -На крају часа попуњавате евалуационе листиће. • Линкови са подацима о броју становника (Србија, Европа и свет) <p>http://brojstanovnika.population.city/srbija/ http://brojstanovnika.population.city/world/eu http://brojstanovnika.population.city/world/as http://brojstanovnika.population.city/world/af http://population.city/ http://brojstanovnika.population.city/ http://brojstanovnika.population.city/world/ https://www.worldometers.info/world-population/ - на енглеском</p>

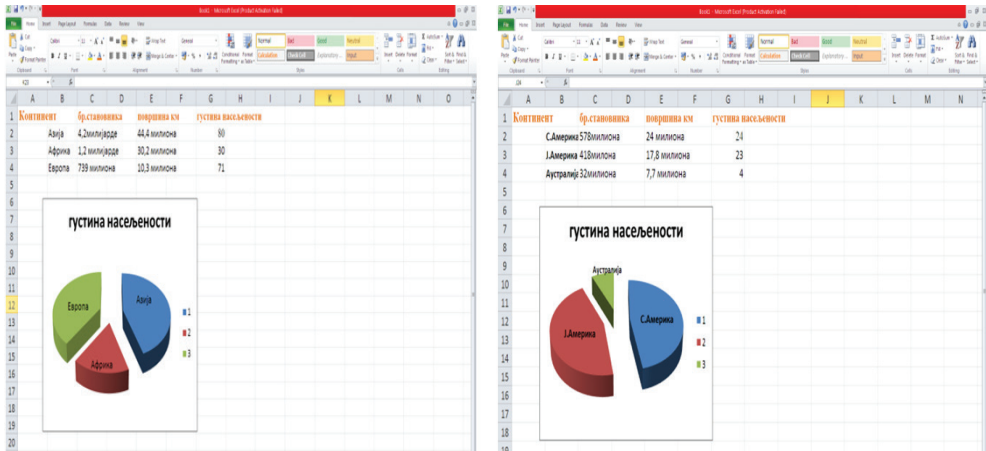
Демографске промене	Истражи и прикажи (анализирај статистичке податке, илустрације и графиконе)
Број становника	<p>Да ли се број повећава или смањује? Који су разлози? У ком периоду је био највећи и најмањи број? Зашто? Наведи 3 фактора који су утицали на промене броја становника. Образложи утицаје Које су последице ако се смањује или повећава број становника? Наведи које популационе мере треба да се примене.</p>
Структуре-старосна	<p>На које групе се дели становништво према старости? Који фактори утичу на старосну структуру? Како? Каква је старосна структура у развијеним државама? Зашто? Каква је старосна структура у не развијеним државама? Наведи 2 државе са старим становништвом и 2 са младим. Наведи регије Србије у којима је старо становништво. Које мере треба да се примене да би се променила постојећа структура? Зашто?</p>

Механичко кретање-миграције	<p>Шта су миграције? Који су разлози да се становништво сели? Из којих области становништво мигрира ?Зашто? Наброји имиграционе и емиграционе области (у Србији, Европи и свету). Које су последице имиграције а које емиграције? Наброји мере за смањење миграционих кретања.</p>
-----------------------------	---

Табела 1. Упутства за рад група 1.,2. и 3.

ОБЛАСТ	СРБИЈА	ЕВРОПА	СВЕТ
Број становника	смањује се (депопулација)	смањује се	повећава се у Азији, Африци и Латинској Америци, а смањује у развијеним државама
фактори	негативан природни прираштај, емиграција, распад СФРЈ	негативан природни прираштај, имиграција	природни прираштај, миграције
последице	смањење густине насељености, недостатак радне снаге, промене структура	појава мултиетничког, мултијезичког и мултикултурног друштва	неравномеран размештај
предлог мера	пронаталитетне, економске (запошљавање младих, инвестиције)	пронаталитетне	економске и популационе
Старосна структура	неповољна-старо становништво	старо становништво	младо у неразвијеним регијама, старо у развијеним државама
фактори	низак прираштај, емиграција	низак прираштај, имиграција	прираштај и миграције
последице	смањење броја, немогућност обнове, недостатак радне снаге	недостатак радне снаге	-економске -у распореду становништва-густина
предлог мера	едукација, економске и пронаталитетне	пронаталитетне	економске и демографске
Миграције	емиграција-исељавање	имиграција-досељавање	из неразвијених ка економски развијеним регијама
узроци -фактори	економски	економски развој	рат, глад, економски
последице	смањење броја становника, радне снаге, промене старосне и образовне структуре („одлив мозгова“)	ствара се мултиетничко, мултијезичко и мултикултурно друштво	појава имиграционих и емиграционих подручја
предлог мера	економске	потреба за толерантни и солидарни однос због емиграната	економске

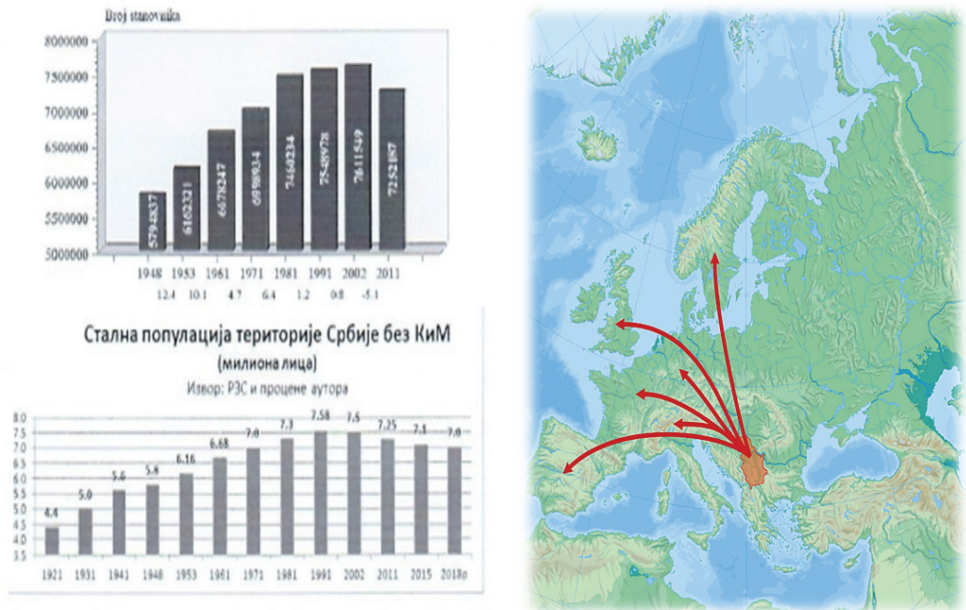
Табела 2. Изглед табле – продукт рада свих група (активност „Упореди“)

Слика 1. Рад ученика ИОП-3 (густина насељености континената („Стари и Нови свет”))

Тематске карте

За групу 1. Демографски процеси у Србији (табеле и илустрација)

За групу 2. Демографски процеси у Европи
(табела-број становника и илустрација-миграције)

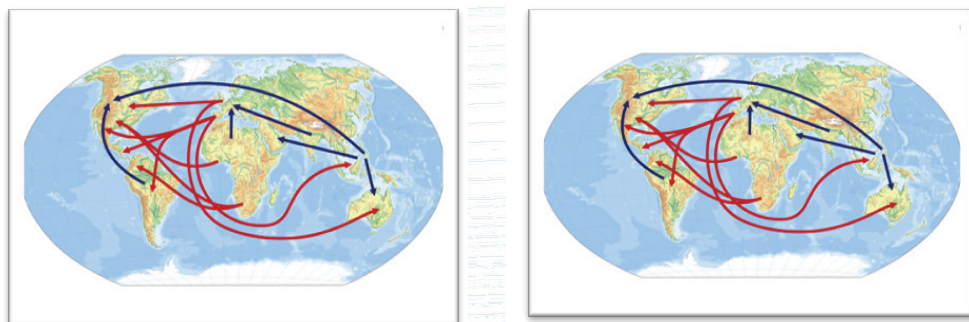

За групу 3. Демографски процеси у свету
(табела, тематска карта и илустрација)

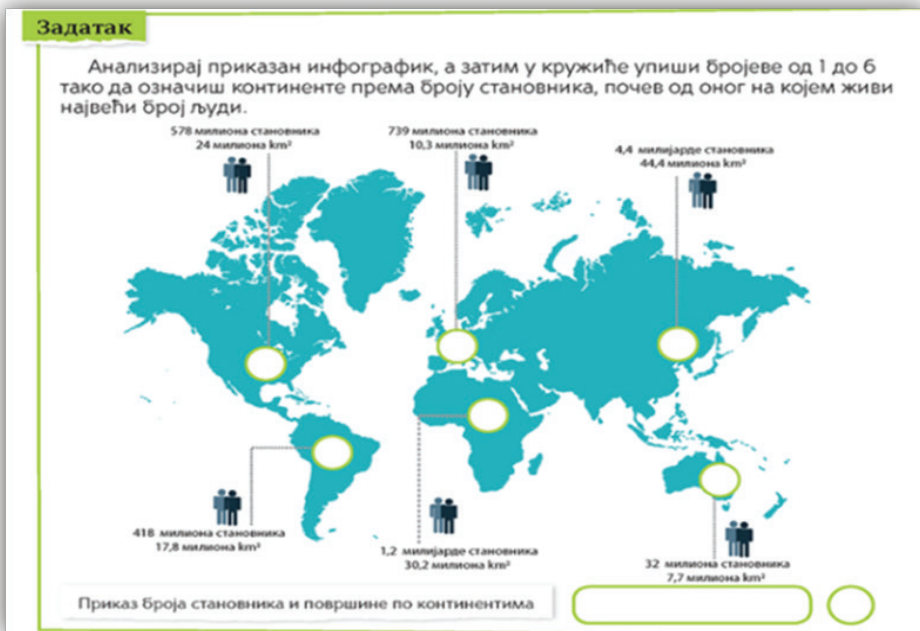
	2000	2010	2015	2020	2030	2040	2050
Африка	808.3	1,031.1	1,166.2	1,312.1	1,634.4	1,998.8	2,393.2
Америка	841.7	942.7	991.2	1,037.5	1,120.1	1,183.3	1,227.8
Азија	3,717.4	4,165.4	4,384.9	4,581.5	4,886.9	5,080.4	5,164.1
Европа	729.1	740.3	743.1	743.6	736.4	723.9	709.1
Аустралија и Океанија	31.2	36.7	39.4	42.1	47.3	52.2	56.9
СВЕТ	6,127.7	6,916.2	7,324.8	7,716.7	8,424.9	9,038.7	9,551.0

Извор: *FAO*

Број становника и процена (извор *ФАО*)

Тематска карта густина насељености и илустрација миграција

Задатак за евалуацију
(индивидуални рад, прилог из е-учионице ИК *Клет*)

Коришћена литература и други извори

Штампана:

Д. Шабић, С. Вујадиновић, **Географија 2**, уџбеник за други разред гимназије, Нови Логос, 2015.;

В. Ковачевић, Б. Кљајић, **Географија 2**, уџбеник за други разред гимназије, Клет, 2016.

Електронска:

<http://brojstanovnika.population.city/srbija/>

<http://brojstanovnika.population.city/world/eu>

<http://brojstanovnika.population.city/world/as>

<http://brojstanovnika.population.city/world/af>

<http://population.city/>

<http://brojstanovnika.population.city/>

<http://brojstanovnika.population.city/world/>

<https://www.worldometers.info/world-population/>

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

Методичка припрема *Становништво и демографски процеси (Географија)* са свим прилозима указује на час који је усмерен ка оспособљавању ученика за самостално истраживање и примену наученог. Начин на који су обрађени садржаји подстиче развијање компетенција за целоживотно учење, комуникацију, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадњу, дигиталне компетенције. Активно учешће ученика на часу, дијалoшка метода, илустрaтивно-демонстрaтивна метода и рад са подацима у штампаном и дигиталном-електронском облику, као и оригиналност и креативност у приступу, стручност (методолошка утемељеност у предметној науци), постојање свих елемената методичке припреме (целовитост), иновaтивност у концепцији часа и у примењеној методичкој методологији, подстицање индивидуалног и групног рада ученика, примена савремених наставних средстава, испуњеност свих стандарда савремених образовних стратегија представљају посебну вредност овог наставног часа.

ПРОДАЈА НЕЖИВОТНОГ ОСИГУРАЊА

Школа (означити тип школе; не наводити назив конкретне школе):	а) основна школа, б) основна музичка школа; в) основна балетска школа; г) основна школа за образовање одраслих; д) основна школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом; ђ) гимназија, <u>е) средња стручна школа</u> , ж) средња уметничка школа, з) средња школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом
Разред:	Трећи
Тема:	Продаја неживотног осигурања
Циљ / циљеви учења:	Стицање вештина и рутине у обављању послова продаје неживотног осигурања
Задаци:	<p>а) образовни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • састављање понуде за осигурање имовине; • израда фактуре и обавештења о наплати премије осигурања; израда полисе за осигурање имовине; • стицање стручних компетенција за самостално обављање послова; • примена стечених знања из других предмета (права, осигурања, канцеларијског пословања, рачуноводства) у симулирању послова продаје неживотног осигурања; • повезивање теоријских и практичних знања кроз симулацију послова продаје неживотног осигурања. <p>б) васпитни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развијање смисла за тачност, уредност, одговорност и систематичност; развијање комуникацијских вештина; • стицање способности за прилагођавање променама у пословном окружењу; • разумевање значаја сталног праћења стручне литературе ради унапређења сопствених радних способности. <p>в) функционални:</p> <ul style="list-style-type: none"> • симулирање послова везаних за израду полисе за осигурање имовине; • суочавање ученика са ситуацијом из живота и усмеравање на практично савладавање проблема из живота; • развијање функционалног знања, финансијске писмености и дигиталних компетенција код ученика.
Наставни предмет / предмети:	Обука у осигуравајућем друштву
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују:	<ul style="list-style-type: none"> • Састављање понуде за неживотно осигурање • Обављање продајног разговора • Полиса за неживотно осигурање
Методe / стратегије:	Практични рад, игра улога, вербалне методе, рад на тексту
Облици рада:	Фронтални, групни, рад у паровима

Неопходни материјали и средства:	<ul style="list-style-type: none"> • Задаци за ученике у улози осигуравача • Задаци за ученике у улози осигураника • Документација: захтев за осигурање, понуда за осигурање имовине, фактура, полиса осигурања имовине • Тарифе за осигурање које се налазе у Приручнику за полагање матурског испита у образовном профилу службеник осигурања - оглед (од стране 103 до стране 106) • Аудио-визуелна, текстуална средства
Период реализације (ефективно трајање и период реализације):	Уколико се планиране наставне активности реализују у оквиру више часова распоређених током дужег временског периода, навести број часова ефективног трајања активности и укупан период током ког ће се те активности реализовати, нпр: 4 часа распоређена у три наставне недеље) 3 часа вежби у континуитету
Место реализације:	Кабинет за реализацију часова предмета Обука у осигуравајућем друштву
Реализатор/и (навести професионалне улоге, не имена):	Наставник економске групе предмета

Очекивани исходи (шта би сви ученици требало да науче; шта ће већина ученика научити; шта ће неки ученици научити)	Кључне активности учења (шта раде ученици)	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продуката учења
<p>Ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • састављају понуду по врстама неживотног осигурања и ризицима • обаве продајни разговор • саставе фактуру • обавештавају клијента о наплати премије • плате обавезе на име прве рате премије осигурања • израде полису за неживотна осигурања 	<p>Попуњавају радни лист <i>Алгоритам продаје неживотног осигурања</i></p> <p>Једна група презентује своје решење а остале групе контролишу решење.</p> <p>Упознају се са циљем часа.</p> <p>Ученици се суочавају са ситуацијом за учење и прикупљају инфомације за решавање задатка.</p> <p>Симулирају, методом угра улога, продају неживотног осигурања.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ученици у улози осигуравача: - састављају, користећи тарифе, понуду за осигурање имовине за осигураника • симулирају продајни разговор са осигураником објашњавају ученику који је у улози осигураника елементе понуде коју су саставили • састављају, на основу потписане понуде, фактуру и обавештење о наплати премије осигурања 	<ul style="list-style-type: none"> • Мотивише ученике за рад • Дели ученицима радни лист <i>Алгоритам продаје неживотног осигурања</i> • Прати решење до кога су ученици дошли • Истиче циљ часа • Дели ученицима задатке • Даје ученицима упутства за рад и материјал за рад • Пружа ученицима потребну помоћ у раду, посматра појединце и парове, прати и коментарише резултате рада ученика • Изводи заједно са ученицима закључке 	<ul style="list-style-type: none"> • Решење за радни лист <i>Алгоритам продаје неживотног осигурања</i> • Праћење активности ученика • Праћење практичног рада ученика • Чек-листа за оцењивање понуде осигурања имовине • Чек-листа за оцењивање обавештења о наплати премије • Чек-листа за оцењивање полисе осигурања имовине

	<ul style="list-style-type: none"> • достављају фактуру и обавештење о наплати премије осигуранику • преузимају са сајта Централне виртуелне банке извод текућег рачуна за осигуравајућу компанију • састављају, пошто је осигураник уплатио прву рату премије осигурања, полису осигурања имовине • презентују полису осигурања имовине осигуранику на потпис <p>Ученици у улози осигураника:</p> <ul style="list-style-type: none"> • састављају, на основу захтева за осигурање, питања у вези са понудом за осигуравача како би се припремили за састанак за осигуравачем • симулирају продајни разговор са осигуравачем • оцењују понуду осигурања на основу чек листе • потписују понуду осигурања • попуњавају налог за пренос за плаћање прве рате премије осигурања • плаћају прву рату премије осигурања преко Централне виртуелне банке где имају отворен текући рачун • достављају осигуравачу доказ о уплати прве рате премије осигурања • оцењују обавештење о наплати прве рате премије на основу чек листе • оцењују полису осигурања имовине на основу чек листе • потписују полису осигурања имовине <p>Презентују по завршетку сваког задатка резултате свог рада. Ученици анализирају оно што је урађено на часу уз идентификовање одређених сметњи и дају предлоге за побољшање. Попуњавају евалуациони листић и исказују свој став и мишљење о часу.</p>		
<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима (означити релевантне)</p>	<p>1) компетенција за (целоживотно) учење; 2) одговорно учење у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву (и предузетничка компетенција); 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.</p>		

ОПИС И ТОК ЧАСА

Часови вежби се реализују са групом од 16 ученика, образовног профила Службеник у банкарству и осигурању, у кабинету. Часови се реализују као практична обука путем симулације рада осигуравајућег друштва. Циљ је упућивање ученика у токове рада осигуравајућег друштва кроз симулацију радних процеса. Симулација радних процеса се одвија у виртуелном акционарском друштву за осигурање „Дуга 1“ које је регистровано у Сервисном центру виртуелних предузећа <http://www.servisnicentar.org/>

Виртуелно акционарско друштво за осигурање „Дуга 1“ има отворен текући рачун код Централне виртуелне банке (<http://www.cvb.servisnicentar.org/>)

Ова тема је за ученике значајна по више основа. Њеним проучавањем ученик продубљује своје економско знање и полако склапа елементе једне веће целине која се зове неживотно осигурање. Ученици на овим часовима примењују стечену теоријску основу из других стручних предмета (права, осигурања, канцеларијског пословања, рачуноводства) и на тај начин повезују градиво.

Међутим ова тема има и свој практични значај који ученик може искористити уколико се стварно нађе у ситуацији да треба да осигура имовину. Тада ће му бити изузетно важно стечено функционално знање.

Код ученика се развијају стручне, методске, социјалне и дигиталне компетенције.

Стављање акцента на креативност, критичко мишљење, комуникацију и сарадњу је од суштинског значаја у припреми ученика за будућност. Ученици стичу знања и вештине које су неопходне за рационално и ефикасно доношење финансијских одлука и планова за будућност.

Очекивани продукти ученичких активности: попуњена понуда за осигурање имовине, фактура, састављено обавештење о наплати прве рате премије, попуњена полиса осигурања имовине

Уводни део (15 минута)

На почетку часа (фаза мотивације) далим ученицима радни лист Алгоритам продаје неживотног осигурања (у прилогу) који треба да попуне у групама (од по четири ученика). Ученици се разбројавањем деле у групе. Ученици имају задатак да распореде дате активности везане за продају неживотног осигурања како би добили исправну процедуру продаје неживотног осигурања. Након 5 минута, колико је предвиђено за израду радног листа, једна група презентује своје решење а остале групе упоређују решење. Циљ је да ученици понове редослед активности везан за продају неживотног осигурања јер ће на часу симулирати продају неживотног осигурања.

Пратим и коментаришем решење до кога су дошли ученици.

У наставку истичем и значај вештине привлачења клијената тј. осигураника јер је то активност која доприноси расту профита осигуравајуће компаније

и њеном бољем позиционирању на тржишту осигурања. Наглашавам да је осигурање у савременом свету економска потреба, а дилему можемо имати само код избора од којих ризика се морамо заштити.

Истичем циљеве часа и записујем назив наставне јединице коју ћемо увежбавати на данашњем блоку од 3 часа.

Делим ученицима задатке (ситуације за учење) и усмеравам их на практично савладавање проблема из живота. Дајем ученицима упутства за рад и материјал за рад.

Главни део (105 минута)

Ученици се суочавају са ситуацијом за учење (ситуацијом из живота) и прикупљају информације за решавање задатка.

У паровима ученици решавају четири задатка методом додељених улога а све то кроз активно учење. Један ученик је у улози осигуравача а други ученик у улози осигураника.

Први задатак (предвиђено време за израду 25 минута):

- ученик у улози осигуравача саставља понуду за осигурање имовине (на обрасцу) на основу примљеног захтева за осигурање имовине. При састављању понуде ученик израчунава премију за осигурање од пожара и неких других опасности, премију за осигурање од провалне крађе и разбојништва, премију за осигурање стакла од лома, укупну премију, износ пореза и износ прве рате. За израчунавање премије осигурања ученик користи премијске стопе које су дате у тарифама осигурања. Тарифе осигурања се налазе у Приручнику за полагање матурског испита у образовном профилу службеник осигурања (од стране 103 до стране 106) који ученици имају у електронској форми на својим рачунарима.
- ученик у улози осигураника саставља 10 питања у вези са понудом за осигурање која ће поставити осигуравачу на продајном разговору. Ученик саставља питања на основу конкретног захтева за осигурање имовине који је добио као прилог.

Други задатак (предвиђено време за израду 15 минута):

Ученици симулирају продајни разговор користећи методу угра улога.

- ученик у улози осигуравача објашњава осигуранику елементе понуде (коју је саставио у претходном задатку) и одговора на питања осигураника
- ученик у улози осигураника поставља питања (која је формулисао у оквиру првог задатка) осигуравачу
- осигураник оцењује да ли понуда садржи све елементе на основу чек листе за оцењивање понуде (у прилогу)
- уколико има неких недостатака понуда се коригује
- с обзиром да понуда садржи све елементе осигураник потписује понуду за осигурање имовине

Трећи задатак: (предвиђено време за израду 35 минута):

- ученик у улози осигуравача саставља фактуру на основу потписане понуде за осигурање (из претходног задатка). Фактуру саставља у електронској форми користећи образац фактуре у Excel-у који се налази на рачунару у фолдеру Фактуре. Урађену фактуру ученик снима на рачунару, штампа и доставља осигуранику
- ученик у улози осигуравача саставља Обавештење о наплати прве рате премије осигурања. Обавештење саставља у електронској форми користећи меморандум Акционарског друштва за осигурање „Дуга 1“. Урађено обавештење ученик снима на рачуна, штампа и доставља осигуранику
- ученик у улози осигураника попуњава налог за пренос за плаћање прве рате премије осигурања

ученик у улози осигураника плаћа прву рату премије осигурања електронски користећи сајт Централне виртуелне банке (<http://www.cvb.servisnicentar.org/>) код које имају отворене текуће рачуне и осигураник и осигуравач. За приступање сајту Централне виртуелне банке ученик има корисничко име и лозинку. Достаља осигуравачу доказ да је плаћена прва рата премије осигурања

Четврти задатак: (предвиђено време за израду 30 минута):

ученик у улози осигуравача преузима са сајта Централне виртуелне банке (<http://www.cvb.servisnicentar.org/>) извод за текући рачун Акционарског друштва за осигурање „Дуга 1“. Проверава на изводу да ли је осигураник „Нитекс“ д.о.о. платио прву рату премије осигурања. Саставља полису осигурања користећи бланко образац у прилогу. Објашњава осигуранику полису и доставља на потпис

ученик у улози осигураника оцењује да ли обавештење о наплати прве рате премије осигурања има све елементе на основу чек листе за оцењивање (у прилогу)

ученик у улози осигураника оцењује да ли полиса има све елементе на основу чек листе за оцењивање полисе (у прилогу). Уколико има неких недостатака полиса се коригује. С обзиром да полиса садржи све елементе осигураник потписује полису за осигурање имовине

Пружам ученицима потребну помоћ у раду, посматрам појединце и парове, пратим и коментаришем резултате рада ученика.

Ученици презентују по завршетку сваког задатка резултате свог рада

Завршни део (15 минута)

Врши се анализа онога што је урађено на часу уз идентификовање одређених сметњи и давање предлога за побољшање. На крају часа спроводи

се евалуација, т.ј. ученици изражавају свој став поводом одржаног часа.

Наставник анализира оствареност циљева и добија повратну информацију о часу као смерницу за даљи рад и евентуалне промене

Прилози (садржај материјала за рад, примери, илустрације, формулације задатака, опис средстава и сл.):

- радни лист Алгоритам продаје неживотног осигурања
- задаци за ученике у улози осигуравача
- задаци за ученике у улози осигураника
- захтев за осигурање
- Понуда за осигурање – бланко образац
- Тарифе за осигурање које се налазе у Приручнику за полагање матурског испита у образовном профилу службеник осигурања (од стране 103 до стране 106)
- Фактура – бланко образац
- Меморандум за израду обавештења за наплату прверате премије осигурања
- Полиса – бланко образац
- Налог за пренос – бланко образац
- Чек листа за оцењивање понуде осигурања
- Чек листа за оцењивање обавештења о наплати прве рате премије осигурања
- Чек листа за оцењивање полисе осигурања
- Решење за радни лист Алгоритам продаје неживотног осигурања

Коришћена литература и други извори

Приручник за полагање матурског испита у образовном профилу Службеник осигурања – оглед који се налази на сајту ЗУОВ-а у делу приручници за матурски испит – Економија, право и администрација <https://zuov.gov.rs/zavrzni-ispit-i-maturski-ispit-srednje-strucno/>

Сајт Централне виртуелне банке (<http://www.cvb.servisnicentar.org/>)

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

Представљена методичка припрема, уз прилоге, нуди увид у час који је усмерен ка практичној примени стеченог знања. Вредност ове припреме је у практичној обуци путем симулације рада осигуравајућег друштва; њен циљ је упућивање ученика у токове рада осигуравајућег друштва кроз симулацију радних процеса. Начин на који су обрађени садржаји подстиче развијање компетенција за целоживотно учење, комуникацију, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадњу, дигиталне компетенције. Стицање вештина и рутине у обављању послова продаје неживотног осигурања и активно учешће ученика представљају његову посебну вредност. Начин на који су обрађени садржаји ове наставне јединице подстиче критичко мишљење ученика, развија њихову критичку свест. У овој методичкој припреми евидентна је оригиналност и креативност у приступу, стручност (методолошка утемељеност у предметној науци), постојање свих елемената методичке припреме (целовитост), иновативност у концепцији часа и у примењеној методичкој методологији, подстицање индивидуалног и групног рада ученика, примена савремених наставних средстава, испуњеност свих стандарда савремених образовних стратегија.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1

„НИТЕКС“ д.о.о.

ДРУШТВО ЗА ПРОИЗВОДЊУ ТЕПИХА И ВУНЕНИХ ПРЕКРИВАЧА

Књажевачка 10

18000 Ниш, ПИБ: 20088385 мат.бр:1056346,

текући рачун: 145-730542-33 АИК банка

Ниш, 05.10.2019.

„ДУГА 1“ а.д.о.

Мајаковског 2

18000 Ниш

Предмет: Захтев за осигурање

Поштовани,

Обраћамо вам се овом приликом, као угледној осигуравајућој кући, са жељом да осигурамо имовину нашег привредног друштва. Следећу имовину желимо да осигурамо:

1. Производни погон (масиван објекат од 400 м²), од пожара и других опасности, вредност објекта је 20.000.000,00 динара. Такође објекат желимо да осигурамо од изливања воде из водоводних и канализационих цеви, на суму осигурања.
2. Опрему (машине за производњу), желимо да осигурамо од пожара, а вредност опреме је 10.000.000,00 динара.
3. Залихе готових производа желимо да осигурамо од пожара а вредност залиха је 4.000.000,00 динара. Такође, залихе бисмо осигурали и од провалне крађе и разбојништва, али на „први ризик“ у вредности од 1.000.000,00 динара, прихватамо учешће у сваком штетном догађају.
4. Непомична стакла, дебљине 5 милиметара, површине 100 м², при чему је вредност једног квадратног метра стакла 200,00 динара.

Уговор о осигурању бисмо склопили на годину дана, а спремни смо да полугодишње плаћамо премију.

Референт опште службе

Марија Антић

(Марија Антић)

ПРЕПОРУЧЕНО

**ПРИЛОГ: ЧЕК ЛИСТА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ ОБАВЕШТЕЊА О НАПЛАТИ ПРЕМИЈЕ
ОСИГУРАЊА И НАЛОГА ЗА ПРЕНОС**

Назив радног задатка	Обавештење о наплати премије осигурања
Образовни профил	Службеник у банкарству и осигурању

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ	БРОЈ ПОЕНА	
ЕЛЕМЕНТИ КВАЛИТЕТА		

1. Оцењивање унетих елемената (максималан број бодова 35)	Тачно	Нетачно	
адресант	5	0	
место и датум	2	0	
адресат	5	0	
предмет	3	0	
уводно обраћање	4	0	
износ рате	5	0	
број понуде	5	0	
поздрав	3	0	
функција и потпис ученика	3	0	
2. Оцењивање форме писма (максималан број бодова 33)	Тачно	Нетачно	
адресант поравнат с леве стране	3	0	
место и датум десно испод линије	3	0	
назив адресата лево	3	0	
улица и број адресата лево	3	0	
место адресата шпационирано подвучено лево	3	0	
предмет подвучен	3	0	
први редови пасуса поравнати с лева	3	0	
пасуси раздвојени	3	0	
име и презиме шефа десно	3	0	
размакнути елементи писма	3	0	
елементи распоређени по целом листу	3	0	
3. Налог за пренос (максималан број бодова 10)	тачно	делимично	нетачно
Тачно унети подаци о платиоцу, сврси плаћања и примаоцу	5	2	0
Тачно унети подаци о шифри плаћања, валути, износ, број рачуна платиоца, број рачуна примаоца, модел и позив на број	5	2	0

ЗБИР БОДОВА ПО ЕЛЕМЕНТИМА РАДНОГ ЗАДАТКА:

Елементи	1.	2.	3.	Укупно бодова
Могућ број бодова	35.	33	10	78
Остварени број бодова				

ПРИЛОГ: ЧЕК ЛИСТА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ ПОЛИСЕ ОСИГУРАЊА ИМОВИНЕ

Назив радног задатка	Полиса осигурања
Образовни профил	Службеник у банкарству и осигурању

Р.број	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ	БРОЈ ПОЕНА		
		ТАЧНО	ДЕЛИМИЧНО	НЕТАЧНО
1	ПАРАМЕТРИ КВАЛИТЕТА(макс 83)			
	Полиса осигурања			
	Унет тачан број полисе	4	0	0
	Унети подаци о уговарачу	6	3	0
	Унети подаци о осигуранику	3	1	0
	Унето место осигурања	3	0	0
	Унета шифра делатности	3	0	0
	Унета тарифа	4	0	0
	Унета тарифна група	4	0	0
	Унета врста осигурања	3	0	0
	почетак и крај трајања осигурања	5	2	0
	опис предмета осигурања	13	6	0
	Тачан износ премије са порезом за наплату	6	0	0
	Износ плаћања по примитку полисе	4	0	0
	Број осталих рата	4	0	0
	Датум доспећа последње рате	4	0	0
	Почетак и крај периода	4	2	0
	Датум годишњег обрачуна премије	4	0	0
	Место, датум, потпис	9	4	0

максималан број бодова	83
остварен број бодова	

ПРИЛОГ: ЧЕК ЛИСТА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ ПОНУДЕ ОСИГУРАЊА ИМОВИНЕ

Назив радног задатка	Понуда за осигурање имовине производног предузећа
Образовни профил	Службеник у банкарству и осигурању

Ред. број	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ	БРОЈ ПОЕНА		
		ТАЧНО	ДЕЛИМИЧНО	НЕТАЧНО
1	ПАРАМЕТРИ КВАЛИТЕТА (макс. 93)			
	Понуда за осигурање			
	Унети подаци у заглављу	2	1	0
	Унети подаци о уговарачу осигурања	4	2	0
	Унети подаци о осигуранику	4	2	0
	Унети подаци о трајању осигурања	4	2	0
	Унети опис предмета осигурања и место осигурања	4	2	0
1.1	Осигурање од пожара и других опасности			
	Тачно унети предмети осигурања, сума осигурања и начело	4	1	0
	Тачно унета тарифа, класа заштитних мера и класа опасности	4	1	0
	Тачно унете осигуране суме, премијске стопе, премија	7	3	0
1.2	Допунске опасности			
	Тачно унета опасност, предмет осигурања и сума осигурања	4	1	0
	Тачно унета осигурана сума, премијска стопа, премија	7	3	0
	Тачно одређен и унет доплатак за осигурање залиха унутар производног ризика	9	4	0
1.3	Осигурање од опасности провалне крађе и разбојништва			
	Тачно унет предмет осигурања, начин уговарања висине покрића	4	1	0
	Тачно унета осигурана сума, премијска стопа, премија	7	3	0
1.4	Осигурање стакла од лоба			
	Тачно унет предмет осигурања	2	0	0
	Тачно унета тарифна група, површина и цена стакла по м2	4	1	0
	Тачно унета осигурана сума, премијска стопа, премија	7	3	0
1.5	Остало			
	Тачно утврђена укупна премија без пореза, порез и укупна премија са порезом	7	3	0
	Тачно утврђена и унета динамика плаћања премије	3	1	0
	Тачно унете остале одредбе	3	0	0
	Место, датум и потпис посредника	3	0	0

Максималан број бодова	93
Остварен број бодова	

AKCIONARSKO DRUSTVO ZA OSIGURANJE "DUGA 1"
Majakovskog 2, Niš PIB: 30022002 Matični broj: 301920002
Tekući račun banke "CVB banka": 200-0000000001685-00
Broj telefona: 018/39-85-353 email: sigma@gmail.com

Niš, _____

FAKTURA br. _____

Primalac računa

Naziv	
Adresa	
PIB	
Tek. račun	
Banka	

Faktura br. _____

Redni broj	broj polise	usluga	cena bez poreza
1.		osiguranje od požara	
2.		osiguranje od krađe	
3.		lom stakla	

Ukupna vrednost usluge: _____

Osnovica za porez: _____

Iznos poreza iz osiguranja: _____

Ukupno za naplatu: _____

Rata	dospeće	iznos	rata	dospeće	iznos
1			7		
2			8		
3			9		
4			10		
5			11		
6			12		

Molimo Vas da iznos prve rate uplatite na naš tek. račun banke "CVB banka" 200-0000000001685-00

Model plaćanja 97, poziv na broj 75-8-17362

Rok za reklamacije 3 dana od dana prijema računa

U slučaju kašnjenja zaračunava se zakonom predviđena kamata

Porez obračunat po zakonu Porez za premije neživotnih osiguranja

Oslobodeno plaćanja PDV-a po članu 25 zakona o porezu na dodatu vrednost

Fakturisao _____
(_____)

Клијент: А.Д. "Круг"

Конто број 201/8 Потраживање од клијента на основу неживотног осигурања

АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ “ДУГА 1”
Мајаковског 2
18000 Ниш
Број телефона: 018/237-978
Матични број: 301920002, ПИБ: 300222002
Текући рачун: 200-0000000001685-00
e-mail: duga01nis@gmail.com

Ниш, _____

Акционарско друштво за осигурање „ДУГА 1“
Мајаковског 2, 18000 Ниш, текући рачун ЦВБ банка: 200-000000001685-00
ПИБ: 300222002, матични број: 30192002, број телефона: 018/237-976
E-mail: magistal@ets-becei.edu.rs

ПОЛИСА ОСИГУРАЊА ИМОВИНЕ бр.: _____

Уговарач: _____ Матични Број _____

Осигураник: _____ Матични Број _____

Место Осигурања _____ Шифра _____
Врста Осигурања _____ Делатности _____
Тарифа _____ Тарифна група _____

Осигурање је закључено са одређеним роком трајања _____ до _____

-Осигурање је закључено на основу Закона о облигационим односима, Општих услова за осигурање имовине, Услова за осигурање ствари и домаћинства, који су уговарачу уручени уз ову полису (осим З.О.О.), што потврђује својим потписом.

Осигурава се: _____

Напомена: Уговорена сума осигурања, за сваку поједину ствар овом полисом, представљају максималну обавезу осигураваача и не подлежу ревалоризацији. Плаћање премије у једнаким месечним ратама. Уколико нису плаћене 3 узастопне премије осигурање престаје.

Премија са порезом за наплату: _____

Рокови плаћања: по примитку полисе _____ динара, а остатак у _____ рата.

Последња рата доспева _____ године.

Премија је обрачуната за период од _____ - _____ године.

Годишњи обрачун премије допсева сваког _____ у години. Осигуравач задржава право исправке рачунске или неке друге грешке, које је сачинио представник осигураваача у овој полиси.

У _____, дана _____

Потпис осигураваача

М.П.

Потпис уговарача

Prezime i ime preuzimača		Posrednik-zastupnik-broker		Šifra preuzimača-posrednika-zastupnika-brokera	
				Broj polise	
Broj ponude		Novo		zamne polise br.	
				Veza sa polisom br.	

PONUĐA

za zaključenje ugovora o osiguranju imovine i imovinskih interesa
Na ovo osiguranje odnose se odgovarajuće odredbe zakona o obligacionim odnosima i odgovarajućih uslova osiguranja

I UGOVARAČ OSIGURANJA

Ime i prezime, naziv		
Poštanski broj	Mesto	Ulica i broj, poštanski fah
	Broj telefona, faksa, e-mail	Banka i broj računa
PIB	Broj kreditne-platne kartice	Banka izdavalac kreditne-platne kartice

II OSIGURANIK

Ime i prezime, naziv		
Poštanski broj	Mesto	Ulica i broj, poštanski fah
Lični/matični broj	Broj telefona, faksa, e-mail	Banka i broj računa
PIB	Broj kreditne-platne kartice	Banka izdavalac kreditne-platne kartice

III TRAJANJE OSIGURANJA

Osiguranje se ugovara sa	rokom trajanja,
počinje	ističe

IV MESTO OSIGURANJA I OPIS PREDMETA OSIGURANJA

--

V OSIGURANJE OD POŽARA i nekih drugih opasnosti

Predmet osiguranja, mesto osiguranja, osigurane opasnosti, način ugovaranja visine pokrivanja	Tarifa tar. gr.	Klasa		Grad. kateg.	Suma osiguranja	Pr. st. u promil.	Premija
		z. mera	opas.				
1 GRAĐEVINSKI OBJEKTI, OPREMA I ZALIHE							
1.1 Osnovne opasnosti							
Ukupno 1.1							
Predmet osiguranja, mesto osiguranja, osigurane opasnosti i način ugovaranja visine pokrivanja				Kl. op.	Suma osiguranja	Pr. st. u promil.	Premija
1.2 Dopunske opasnosti							
Ukupno 1.2							

1.3 Posebna ugovaranja		Suma osiguranja	%	premija		
UKUPNO 1.3						
Ukupno osnovne i dopunske opasnosti						
SVE UKUPNO POŽAR i neke druge opasnosti						
V OSIGURANJE OD PROVALNE KRAĐE I RAZBOJNIŠTVA						
2.1 Predmet osiguranja I način ugovaranja visine pokrivača	LOKACIJA	TARIFA/TAR GR	Suma osiguranja	Pr. st. u promil.	Premija	
UKUPNO 2.1						
2.2 UGOVORENI DOPLACI , POPUSTI KLAUZULE			osnovica	%	Iznos	
Ukupno 2.2						
SVE UKUPNO PROVALNA KRAĐA I RAZBOJNIŠTVO						
V OSIGURANJE STAKLA OD LOMA						
3.1 VRSTA STAKLA, NAMENA, DEBLJINA	tar. gr.	površina u m2	CENA M2	Suma osiguranja	Pr. st. u %	Premija
UKUPNO 3.1						
3.2 UGOVORENI DOPLACI , POPUSTI KLAUZULE				osnovica	%	Iznos
UKUPNO 3.2						
SVE UKUPNO LOM STAKLA						
VI OBRAČUN PREMIJE I POREZA						
Ukupna premija osiguranja obračunata za period od _____ do _____ iznosi:						
Vrsta osiguranja		Premija		Porez		Ukupno
				%	Iznos	
UKUPNO						
VI DINAMIKA PLAĆANJA PREMIJE OSIGURANJA						
br. rata						
Ugovorena dinamika plaćanja (označiti sa X)	godišnje		Prva rata u iznosu od _____ dospeva na naplatu odmah			
	mesečno					
	kvartalno			Ostalih _____ rata u iznosu od po dinara _____		
	polugodišnje					
	ostalo			dospevaju _____		
VII OSTALE ODREDBE						
1. Ova ponuda je data za zaključenje ugovora o osiguranju prema Opštim uslovima za osiguranje imovine i:						
2. Ugovarač osiguranja potpisom ove Ponude potvrđuje prijem gore navedenih uslova. Navedeni uslovi će zajedno sa polisom osiguranja						
3. Ukoliko je osiguranje ugovoreno sa rokom trajanja dužim od jedne godine, Ugovarač osiguranja se obavezuje da plati premiju za svaku narednu godinu osiguranja najkasnije do početka godine osiguranja, a prema obračunu, odnosno obračunu i fakturi Osiguravača.						
4. Ukoliko osiguravač izričito ne odbije ovu Ponudu u roku od osam dana od dana prijema, smatraće se da je ugovor o osiguranju zaključen danom						
5. Osiguravač nije u obavezi da plati naknadu po osnovu zaključenog ugovora o osiguranju za osiguravane slučajeve koji nastupe pre uplate premije osiguranja, odnosno prve rate premije osiguranja, od strane Ugovarača osiguranja ili kog drugog lica koje za to ima opravdan interes.						
6. Predstavnik osiguravača nema ovlašćenje da prihvati ovu ponudu i zaključi ugovor o osiguranju.						
7. IZJAVA UGOVARAČA OSIGURANJA: Ugovarač osiguranja izjavljuje da je na sva pitanja dao istinite i potpune odgovore i obavezuje se da će Osiguravača obavestiti o svim izmenama podataka koj ise odnose na ugovorena osiguranja						
8. Ugovarač osiguranja je upozoren na primenu načela podosiguranja kod osiguranja ugovorenih na sumu osiguranja						
9. U slučaju spora ugovorne strane ugovaraju mesnu nadležnost suda prema sedištu osiguravača.						

Ponuda je sačinjena u _____, dana _____ godine

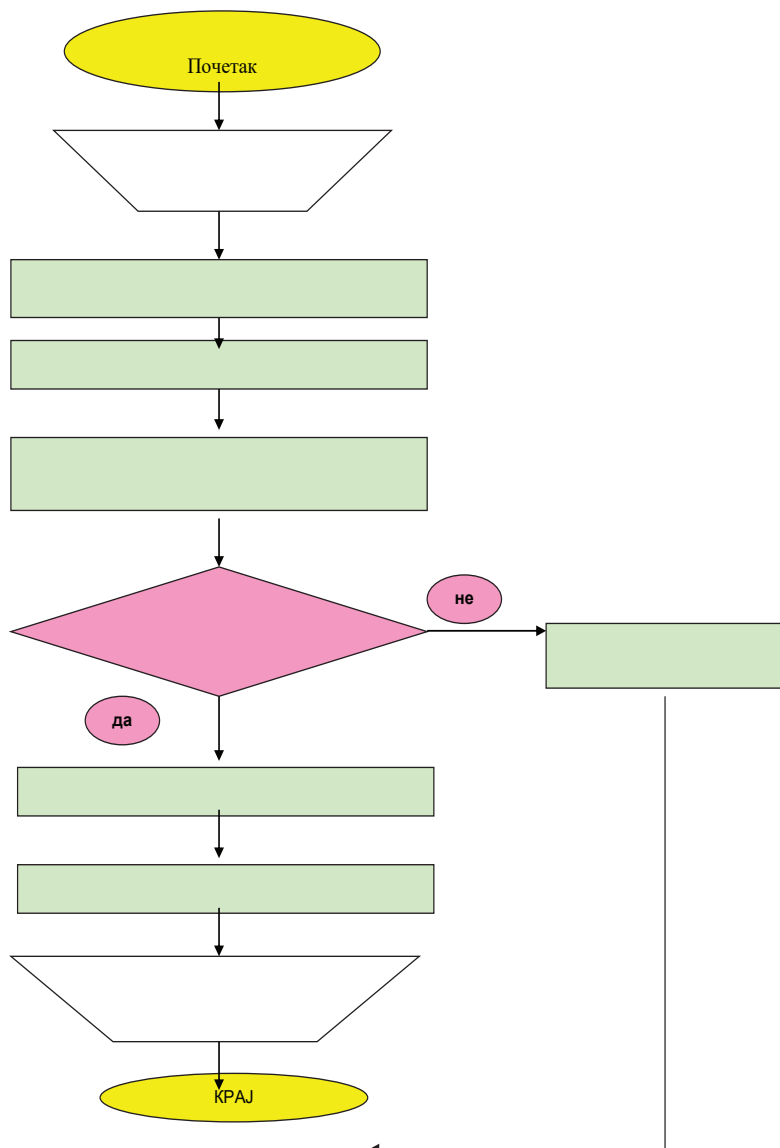
Potpis ugovarača osiguranja M.P. M.P. Potpis osiguranika M.P. Potpis Osiguravača

Радни лист: Алгоритам продаје неживотног осигурања

Активности везане за продају осигурања: - клијент доставља доказ о уплати

- агент предаје клијенту један примерак понуде, фактуру и обавештење о обавези плаћања I рате премије
- уговор о осигурању не производи дејство
- клијент потписује понуду
- плаћена премија
- агент осигурања саставља понуду и шаље клијенту
- уручење полисе и услова осигурања клијенту
- захтев за осигурање
- израда полисе осигурања

Упутство за рад: Правилно распореди дате активности како би добио исправну процедуру продаје осигурања

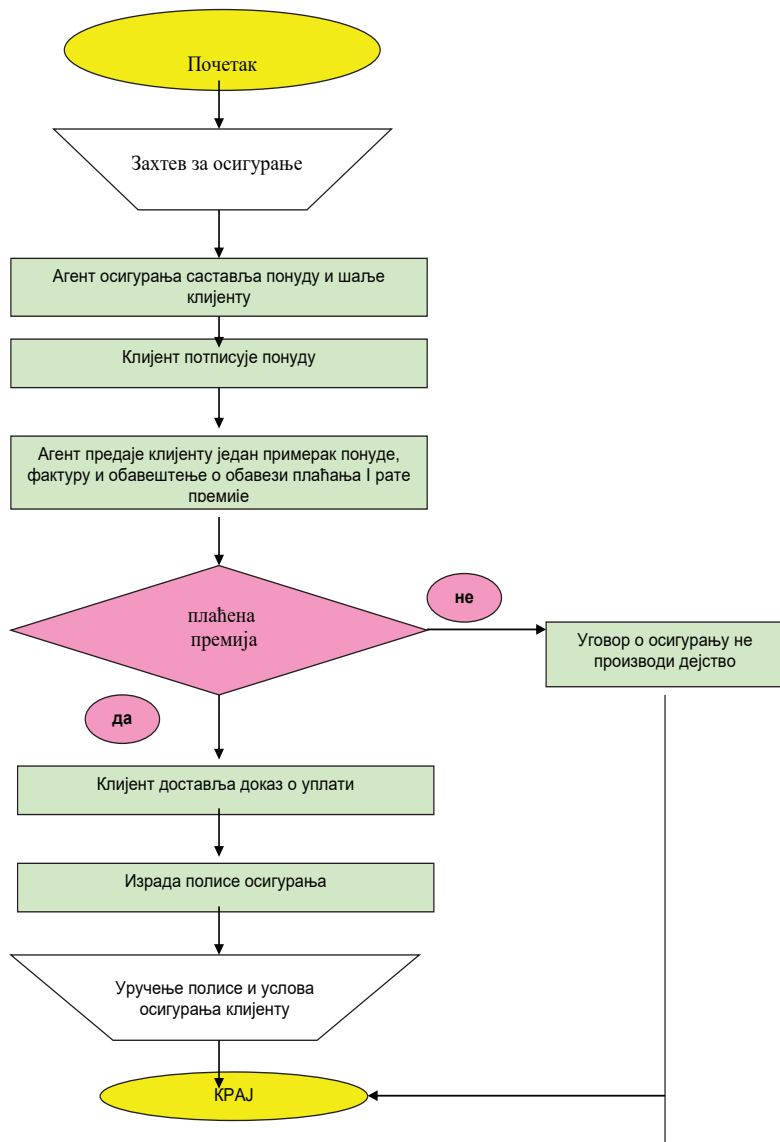

РЕШЕЊЕ ЗА Радни лист: Алгоритам продаје неживотног осигурања

Активности везане за продају осигурања: - клијент доставља доказ о уплати

- агент предаје клијенту један примерак понуде, фактуру и обавештење о обавези плаћања I рате премије
- уговор о осигурању не производи дејство
- клијент потписује понуду
- плаћена премија
- агент осигурања саставља понуду и шаље клијенту
- уручење полисе и услова осигурања клијенту
- захтев за осигурање
- израда полисе осигурања

Упутство за рад: Правилно распореди дате активности како би добио исправну процедуру продаје осигурања

TARIFA II - INDUSTRIJA

Osiguranje od osnovnih opasnosti (rizika):

Klase opasnosti	Premijske stope za osnovne rizike u ‰ KLASE ZAŠTITNIH MERA		
	I	II	III
1	0, 795	0,928	1, 275
2	0, 979	1,275	1, 564
3	1, 377	1,613	1, 984
4	1, 861	2,242	2, 994
5	3, 218	3,996	5,196
6	4, 486	5,443	6,348
7	5, 850	7,317	9, 696

Napomena: Za osiguranje zaliha unutar proizvodnog rizika obracunava se doplatak od 15% na premiju za osnovne opasnosti

Osiguranje od opasnosti poplave, bujice i visoke vode (dopunski rizik):

Klasa opasnosti	UČESTALOST PAVLJENJA	PREMIJSKA STOPA U PROMILIMA (‰)	
		NA PUNU VREDNOST	NA "PRVI RIZIK"
1	Područje u posljednjih deset godina nije plavljeno	1, 026	5, 13
2	Područje u posljednjih pet godina nije plavljeno	2, 668	13, 338
3	Područje u posljednjih četiri do pet godina nije plavljeno	7, 158	34, 884
4	Područje u posljednjih tri do četiri godine nije plavljeno	12, 315	51,30
5	Područje u posljednjih dve do tri godine nije plavljeno	16, 416	71, 82
6	Područje u posljednjih jednu do dve godine nije plavljeno	22, 572	92, 60

Dopunski rizik izlivanja vode iz vodovodnih i kanalizacionih cevi:

	PREMIJSKA STOPA U PROMILIMA (‰)	
	Na punu vrednost	Na "prvi rizik"
Zagradjevinske objekte i opremu	1, 026	10,26
Za zalihe	2, 052	10, 26

Raspored vrsta proizvodnje (delatnosti) po klasama opasnosti

Klasa opasnosti 1: Hladnjace, proizvodnja mleka (mlekare), vodovodne instalacije

Klasa opasnosti 2: Metalna industrija, proizvodnja tkanina, proizvodnja zacina, štamparije

Klasa opasnosti 3: Proizvodnja dušeka, prekrivaca, cebadi, proizvodi od veštacke kože

Klasa opasnosti 4: Proizvodnja furnira, kišobrana, štapova

Klasa opasnosti 5: Proizvodnja lakova, sveca

Klasa opasnosti 6: Proizvodnja skija, šibica

Klasa opasnosti 7: Proizvodnja nameštaja, muzickih instrumenata od drveta

**TARIFA ZA OSIGURANJE OD OPASNOSTI PROVALNE KRAĐE
I RAZBOJNIŠTVA – TARIFA IV**

Tarifna grupa 1 – Pokretne stvari u stambenim prostorijama, kancelarijama i drugim službenim prostorijama (izuzev proizvodnih kompleksa i trgovinskih radnji)

Predmet osiguranja	premijske stope u promilima	
	na sumu osig.	na "I rizik"
1. pokretne stvari u prostorijama		
1.1. u nastanjenim stanovima i zgradama	16.00	
umetnički predmeti taksiranu vrednost		10.00
ostale pokretne stvari	4.00	
1.2 u podrumu, tavanu, šupi ili garaži u sklopu zgrade	11.00	22.00
1.3 u nenastanjenim stanovima i zgradama		
umetnički predmeti na taksiranu vrednost	26.00	
ostale pokretne stvari	22.00	66.00
2. pokretne stvari u kancelarijama i drugim službenim prostorijama (van industrijskih, zanatskih kompleksa i trgovine)		
2.1. kancelarijski nameštaj bez mašina i aparata	1.40	4.00
2.2. pisače i računске mašine	11.00	22.00
2.3. personalni računari, telefoni, kopir aparati i sl.	26.00	52.00
2.4. zalihe pomoćnog i potrošnog kancelarijskog materijala	1.00	4.00

Tarifna grupa 3 – Zalihe robe, sirovina, pomoćnog i potrošnog materijala, sitnog inventara i opreme

Klasa opasnosti robe	Premijske stope u promilima	
	na sumu osig.	na "I rizik"
INDUSTRIJA I ZANASTVO		
klasa opasnosti 1	2.48	9.94
klasa opasnosti 2	4.96	19.88
klasa opasnosti 3	9.94	39.88
mašine, uređaji i oprema unutar kompleksa industrijskih i zanatskih preduzeća	2.48	9.94
TRGOVINE – PRODAVNICE SA PRIRUČNIM MAGACINIMA I UGOSTITELJSKI OBJEKTI		
klasa opasnosti 1	7.82	29.14
klasa opasnosti 2	14.90	53.10
klasa opasnosti 3	26.10	97.98
mašine, uređaji i oprema u prodavnicama i ugostiteljskim objektima	7.82	29.14

POSEBNA UGOVARANJA - Može se ugovoriti da osiguranik ne učestvuje u svako šteti sa 20% (obavezno učešće osiguranika iz Uslova za osiguranje od opasnosti provalne krađe i razbojništva), u kom slučaju se obračunava i naplaćuje doplatok od 50% na premiju.

PRILOG – Spisak klasa opasnosti robe

St. broj	VRSTA ROBE	Klasa opasnosti
<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>
1.	Alkoholna pića	2
2.	Antikviteti - trgovina uz isključenje dragocenosti (<i>vidi tar. grupu 2.</i>)	2
3.	Apoteke	3
4.	Auto delovi i motoma vozila	2
5.	Bicikli i delovi	2
6.	Bižuterija	2
7.	Boje i lakovi	2
8.	Duvan	3
9.	Elektrotehnička roba	3
10.	Filatelistička roba	3
11.	Fotografski aparati i pribor	3
12.	Frizerske radnje - pribor	1
13.	Hemijsko čišćenje - pribor	1
14.	Hemijski proizvodi	2
15.	Kasete, kompak-diskovi (CD)	2
16.	Konfekcija	2
17.	Kožna i krznarska roba	3
18.	Kozmetika	3
19.	Lekarske ordinacije	2
20.	Lovački pribor	3
21.	Medicinski instrumenti	2
22.	Mešovita roba	3
23.	Muzički instrumenti	3
24.	Obuća	2
25.	Optička roba	2
26.	Perjane jakne	3

St. broj	VRSTA ROBE	Klasa opasnosti
<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>
27.	Prehrambena roba	2
28.	Satovi (<i>osim zlatnih</i>)	3
29.	Slike - originali	3
30.	Sportski pribor	3
31.	Tehnička roba	2
32.	Tekstil, itisoni, tapisoni i sl.	2
33.	Skladišta javna	2
34.	Ugostiteljska preduzeća - zalihe	2
35.	Zubarske ordinacije	2

Napomena : Roba koja nije navedena u spisku tarifira se prema klasi opasnosti koja joj je slična.

TARIFA ZA OSIGURANJE STAKLA OD LOMA – TARIFA V

Tarifna grupa 1 - Staklo, ogledala, ploce od mermera i veštackog kamena, spomenici, reklamni panoi

Statistički broj	VRSTA STAKLA	Premijska stopa u procentima (%)	
		Na sumu osiguranja	Na "prvi rizik"
1.	2.	3.	4.
11.	Stakla i ogledala debljine 4mm i više	6,084	24,334
	a) Nepomična		
	b) Pomična		
22.	Stakla i ogledala ispod 4mm debljine	9,160	36,504
	a) Nepomična		
	b) Pomična		
3.	Izolacijsko (termopan i sl.) staklo, kopal i kopolit staklo	6,084	24,334

TARIFA PREMIJE – zona rizika XII

PREMIJSKA GRUPA 01 - Putnicki automobili

Šifra	Snaga motora u kw	Minimalna premija bez poreza
		R-00
		100%
0101	Do 22 kw	5.050
0102	Preko 22 – 33 kw	6.033
0103	Preko 33 – 44 kw	7.023
0104	Preko 44 – 55 kw	8.014
0105	Preko 55 – 66 kw	8.997
0106	Preko 66 – 84 kw	10.317
0107	Preko 84 – 110 kw	12.291
0108	Preko 110kw	14.594

ZA OSIGURANJE:

1. TAKSI VOZILA

2. RENT-A-CAR VOZILA

3. Putnickog automobila vojnog invalida, civilnog invalida rata ili invalida rada, koji su prilikom kupovine automobila imali pravo na umanjeње poreza, ali samo za jedno vozilo

Doplatak

20%

40%

Popust 10%

ПРИЛОГ

ЗАДАТАК 1 – за ученика у улози осигураника

Ситуација: Запослен си као заступник у предузећу „НИТЕКС“ д.о.о.. Друштво за производњу тепиха и вунених прекривача „НИТЕКС“ д.о.о. поднело је писмени захтев (у прилогу) за осигурање имовине Акционарском друштву за осигурање „ДУГА 1“ у Нишу.

Састави, на основу захтева за осигурање, 10 питања за продајни разговор са осигуравачем

Прилози:

1. Захтев за осигурање „Нитекс“ д.о.о.

ЗАДАТАК 2 - за ученика у улози осигураника

Ситуација: На основу позива дошао си у а.д.о. „ДУГА 1“ на продајни разговор у вези са понудом за осигурање имовине. Агент осигурања а.д.о. „ДУГА 1“ ти презентује понуду за осигурање имовине.

1. Постави агенту осигурања питања која си спремио везано за понуду осигурања имовине
2. Провери на основу чек листе (у прилогу) да ли понуда осигурања имовине садржи све елементе
3. Потпиши понуду за осигурање имовине предузећа „НИТЕКС“ д.о.о.

Прилози:

1. Чек листа за оцену понуде осигурања имовине

ЗАДАТАК 3 - за ученика у улози осигураника

Ситуација: Акционарско друштво за осигурање „ДУГА 1“ доставило ти је фактуру и обавештење о наплати прве рате премије за осигурање имовине на основу понуде коју си потписао.

1. Попуни налог за пренос (у прилогу) како би платио прву рату премије осигурања
2. Изврши плаћање прве рате премије преко сајта Централне виртуелне банке (<http://www.cvb.servisnicentar.org/>) на текући рачуна а.д.о. „ДУГА 1“
3. Достави налог за пренос а.д.о. „ДУГА 1“ као доказ да је плаћена прва рата премије осигурања

ЗАДАТАК 4 - за ученика у улози осигураника

Ситуација: На основу позива дошао си у а.д.о. „ДУГА 1“ да потпишеш и преузмеш полису за осигурање имовине. Агент осигурања а.д.о. „ДУГА 1“ ти презентује полису за осигурање имовине.

1. Провери на основу чек листе (у прилогу) да ли обавештење о наплати прве рате премије садржи све елементе
2. Провери на основу чек листе (у прилогу) да ли полиса осигурања имовине садржи све елементе
3. Потпиши полису за осигурање имовине предузећа „НИТЕКС“ д.о.о.

Прилози:

1. Чек листа за оцену полисе осигурања имовине
2. Чек листа за оцену обавештења о наплати прве рате премије осигурања

ЗАДАТАК 1 – за ученика у улози осигуравача

Ситуација: Запослен си као агент осигурања у Акционарском друштву за осигурање „ДУГА 1“ у Нишу. Дана 05.10.2019. године примио си писмени захтев за осигурање имовине клијента „Нитекс“ д.о.о. (у прилогу). Клијент жели да закључи осигурање са почетком од 24.10.2019. године. Као житељу Ниша познато ти је да је подручје Ниша и околине задњи пут плављено 1984. године.

Састави понуду за осигурање имовине за клијента „Нитекс“ д.о.о.

Прилози:

1. Захтев за осигурање клијента „Нитекс“ д.о.о.
2. Понуда за осигурање имовине – бланко образац
3. Тарифе за осигурање у електронској форми

Техничке напомене:

- Образац понуде попуни штампаним словима
- Твоја шифра као агента осигурања је 21/_____
- Задужио си понуде од броја 06 до броја 12

ЗАДАТАК 2 - за ученика у улози осигуравача

Ситуација: Заступник клијента „Нитекс“ д.о.о. дошао је у а.д.о. „ДУГА 1“ на продајни разговор у вези са понудом за осигурање имовине.

1. Објасни клијенту елементе понуде за осигурање имовине коју си саставио

ЗАДАТАК 3 - за ученика у улози осигуравача

Ситуација: Потписана је понуда за осигурање имовине од стране заступника клијента „Нитекс“ д.о.о. и агента осигурања Акционарског друштва за осигурање „ДУГА 1“.

1. Састави фактуру број 8 на основу понуде за клијента „Нитекс“ д.о.о. и достави клијенту. Фактуру састави тако што ћеш користити бланко образац фактуре у Excel-и који се налази у фолдеру Фактуре. Фактуру сачувај у фолдеру Фактуре под називом Фактура –Нитекс
2. Састави обавештење, на меморандуму а.д.о. „ДУГА 1“, о наплати прве рате премије осигурања за клијента „Нитекс“ д.о.о. и достави клијенту. Обавештење сачувај на рачунару у фолдеру Продаја неживотног осигурања под називом Обавештење - Нитекс

ЗАДАТАК 4 - за ученика у улози осигуравача

Ситуација: Клијент „Нитекс“ д.о.о. је уплатио прву рату премије осигурања на текући рачун Акционарског друштва за осигурање „ДУГА 1“ и доставио доказ о уплати.

1. Преузми са сајта Централне виртуелне банке извод текућег рачуна а.д.о. „ДУГА 1“
2. Провери на изводу текућег рачуна а.д.о. „ДУГА 1“ да ли је евидентирана уплата клијента
3. Састави, на основу понуде, полису број 14 осигурања имовине за клијента „Нитекс“ д.о.о.
4. Објасни осигуранику полису и предај на потпис

Прилози:

1. Бланко полиса осигурања имовине

НАГРАЂЕНЕ МЕТОДИЧКЕ ПРИПРЕМЕ ИЗ ОБЛАСТИ СТРАНИХ ФИЛОЛОГИЈА

Прву награду освојила је припрема *Survival* (Енглески језик) професорке Биљане Пиповић која ради у Гимназији “Стеван Јаковљевић” у Власотинцу.

Другу награду освојила је припрема *La fête* наставнице Јелене Вучковић из Специјалне школе са домом ученика „Бубањ“ у Нишу.

Трећа награда додељена је методичкој припреми *Le Club des lookés* наставнице Миљане Миладиновић из Основне школе „Ратко Вукићевић ” у Нишу.

Биљана Пиповић

Гимназија “Стеван Јаковљевић”, Власотинце

SURVIVAL

Школа:	Гимназија
Разред:	Други
Тема:	Survival
Циљ / циљеви учења:	Подизање еколошке и грађанске свести о значају разноврсности и очувања биљних и животињских врста.
Задаци:	<p>а) образовни:</p> <ul style="list-style-type: none">• Развијање вештине слушања и разумевања говора; увежбавање питања која почињу са <i>How+adjective</i>.• Увежбавање писања (музички диктат).• Увежбавање фонетске транскрипције.• Усвајање нових лексичких јединица - продубљивање речника. <p>б) васпитни:</p> <ul style="list-style-type: none">• Подстицање и развијање критичности, као и способности процењивања и закључивања.• Развијање важних хуманих вредности као што су еколошко понашање и емпатија према свим облицима живота. <p>в) функционални:</p> <ul style="list-style-type: none">• Развијање вештине свакодневне комуникације на енглеском језику у оквиру теме која се обрађује.• Проналажење информација на интернету.• Продубљивање и повезивање знања из географије, биологије, екологије и хемије употребом савремене технологије.
Наставни предмет / предмети:	Енглески језик
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују:	<p>Енглески језик: музички диктат - слушање песме и записивање питања која почињу са <i>How+adjective</i>. Проналажење одговора. Слободан разговор на тему пчела, пестицида, природе (екологије), заштите природе, опстанка живота на планети.</p> <p>Музичка култура: песма <i>How deep is the ocean?</i> коју је написао Ирвинг Берлин у извођењу Барбре Стрејсенд и Џејсона Гулда.</p> <p>Географија: географски појмови и висина, дужина, старост, даљина...</p> <p>Биологија: пчеле.</p> <p>Екологија: заштита пчела и очување животне средине.</p> <p>Хемија: пестициди.</p> <p>Информатика: претраживање и вредновање информација на интернету.</p> <p>Ликовна култура: дизајн плаката.</p>
Методe / стратегије:	Комбиновани рад: аудио-визуелна метода; хеуристички приступ; слободан разговор; интегративна настава; пројектна настава.
Облици рада:	Индивидуални рад; рад у паровима или групни рад (зависи од броја расположивих рачунара за претраживање интернета или броја телефона са приступом интернету); тимски рад.

Неопходни материјали и средства:	Аудио и видео запис песме <i>How deep is the ocean?</i> ; видео запис Greenbees (Greenpeace); приступ интернету; компјутери (или компјутер и мобилни телефони); PowerPoint презентација; наставни листићи.
Период реализације (ефективно трајање и период реализације):	Два школска часа и период од недељу дана за израду домаћег задатка.
Место реализације:	Учионица
Реализатор/и (навести професионалне улоге, не имена:	Професор енглеског језика

Очекивани исходи (шта би сви ученици требало да науче; шта ће већина ученика научити; шта ће неки ученици научити)	Кључне активности учења (шта раде ученици)	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продуката учења
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује питања од изјавних реченица (ученици су записали десет питања); • да зна тачне одговоре на постављена питања у вези са географским појмовима, пчелама и пестицидима; • буде мотивисан и даје различите предлоге о предузимању конкретних активности у вези са подизањем свести о очувању пчела и животне средине; • дизајнира плакате и мотивационе поруке; • спроведе акцију <i>Save the Bees</i> у школском дворишту или на неком другом месту у граду. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слушају песму; • записују питања; • траже на интернету одговоре на постављена питања; • гледају видео-запис; • износе мишљење везано за изјаву Алберта Ајнштајна о значају пчела; • идентификују проблем нестајања пчела; • траже информације о пестицидима; • предлажу активности којима би се указало на проблем нестајања пчела и на подизање свести о очувању ове животињске врсте. 	<p>Наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> • даје инструкције; • користи наставна средства; • даје повратне информације; • прати и коментарише излагање ученика; • дели ученике у парове и тимове; • подстиче ученике на рад; • поставља проблем; • учествује у решавању проблема; • дискутује са ученицима; • додатно их мотивише; • усмерава њихове активности; • координира рад тимова. 	<ul style="list-style-type: none"> • слушање; • посматрање • бележење (педагошка свеска); • похваљивање; • истицање продукта учења на видним местима како би их што више људи видело, а ученици мотивисали на даље активности.
<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима (означити релевантне)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за (целоживотно) учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву (и предузетничка компетенција); 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција. 		

ОПИС И ТОК ЧАСА

ПРВИ ЧАС

Уводни део (око 15 минута):

Наставник поздравља ученике и час почиње питањем:

Do you happen to know how deep the ocean is?

Након неколико одговора који не морају да буду тачни (наставник само подстиче ученике да кажу шта мисле), наставник позива ученике да послушају песму *How deep is the ocean?* и запишу сва питања која чују:

Now you will hear the song *How deep is the ocean*. Write down all the questions you hear. You will hear the song twice. Don't worry about the spelling!

<https://www.youtube.com/watch?v=OU1k5pAfH4E>

Ученици слушају аудио-запис песме и записују питања. Након два слушања, ученици гледају видео-запис са текстом песме како би проверили да ли су добро записали питања. Ученици читају питања која су записали. Наставник подсећа ученике на ред речи приликом постављања питања и скреће им пажњу на питање *And if I ever lost you, how much would I cry?*

What grammar do you recognise here? What is he talking about?

(Очекивани одговори: Second conditional. Hypothetical meaning, a hypothetically possible situation, something that is not true at the moment, but might happen...)

Главни део (око 20 минута):

Наставник дели ученике у парове или мање групе (у зависности од броја расположивих рачунара који имају приступ интернету или од броја мобилних телефона који имају приступ интернету). Ученици добијају задатак:

Using the internet, look up the answers to these questions. All the answers must be given in kilometres, metres and grams, kilograms! Check the information you find opening at least three different sites / sources.

How deep is the ocean?

How far are we from Sirius?

How big is our planet?

How fast can an adult cheetah run?

How high is Mount Everest?

How long is the Nile?

How wide is the Grand Canyon?

How long does it take to travel from the Sun to the Earth?

How old is the Universe?

How fast do bees fly?

How many bees does it take to make 1 kg of honey?

How many flowers does a honey bee visit during one collection trip?

Ученици почињу претрагу. Наставник надгледа рад. Помаже саветима уколико је то потребно. Даје појашњења.

Завршни део (око 10 минута):

Ученици читају одговоре на постављена питања.

Додатна активност (уколико има времена): ученици читају текст о пчелама који је записан фонетским симболима.

// ðə stɑːdi əv ænts ɔː biːz kən riːli ɡɪv əs ən ɪnsaɪt ɪntə ðə kəlektɪv
ɪntelɪdʒəns ðeɪ juːz tə kəmplaɪt taɪsk / məni spiːʃiːz kən ətʃiːv ə
kɒmən ɡəʊl wɪðaʊt ə liːdə / ɪtʃ ɪnsekt sɪmpli riːæktɪs tu ɪts ɪmɪdiət
ɪnvairənmənt / təgedə ðeɪ kən ətʃiːv ənɔːməs riːzʌlts / dʒəst θɪŋk
əv biːhaɪvz ən ænt haɪps / saɪəntɪsts hu həv ˈkærid aʊt rɪsɜːtʃ ɪntu
ɪnsekt bɪˈheɪvjər həv rɪləɪzɪd ðæt ðeɪ kən tɪtʃ əs səm vɛljəbəl lesnz
/ ðeɪv klɑːm ʌp wɪð prəʊɡrɑːmz wɪtʃ ɪmɪteɪt ðɪs bɪˈheɪvjər / wɪtʃ kən
ɪn tɜːn / bi juːzɪd tu ʌndəˈstænd bɪɡ prɒbləmz laɪk træfɪk dʒæmz /
ən haʊ tə kəntrəʊl kraʊdz ən səʊ θn //

ДРУГИ ЧАС

Уводни део (око 10 минута):

Наставник буди знатижељу код ученика постављањем питања:

What if someone said: *If the bee disappeared from the surface of the Earth, man would have no more than four years to live.*” Would you believe? How do you feel about it?

Након краће дискусије, наставник показује слајд где се види исти цитат, али и име аутора Алберта Ајнштајна.

What do you think about it now? Is he a trustworthy source? Do you believe in his judgement?

Ученици износе своје мишљење.

Главни део (око 25 минута):

Наставник поставља питање:

What is killing the bees? Let's find out!

Ученици гледају видео-запис. <https://www.youtube.com/watch?v=cfzr9jG67BA>

Наставник мотивише ученике да истакну све негативне појаве. (Очекивани одговори: Pesticides. People don't care. People don't worry. People pollute water, air, soil....)

Наставник дели ученике у парове или мање групе (у зависности од броја расположивих рачунара који имају приступ интернету или од броја мобилних телефона који имају приступ интернету). Ученици добијају задатак да истраже на интернету узроке умирања пчела укључујући пестициде. Ученици почињу претрагу. Наставник надгледа рад. Помаже саветима уколико је то потребно. Даје појашњења.

Ученици извештавају о ономе што су пронашли. Дискусија.

Завршни део (око 10 минута):

**What can we do to help? How can we make people think about the bees?
How can we save the bees?**

Наставник мотивише ученике да дају предлоге. Очекивани одговори: дизајнирање плаката; снимање видео записа; вршњачке радионице; дељење флајера, израда појилица за пчеле...

Наставник дели ученике у групе од четири или пет чланова према месту становања како би се лакше састајали и заједно радили на изради завршног продукта.

Рок: недељу дана

Додатна активност (уколико има времена): *Would you rather...? Why? (nature)*

Прилози:

<https://www.youtube.com/watch?v=OU1k5pAfH4E>

- How deep is the ocean?
- How far are we from Sirius?
- How big is our planet?
- How fast can an adult cheetah run?
- How high is Mount Everest?
- How long is the Nile?
- How wide is the Grand Canyon?
- How long does it take to travel from the Sun to the Earth?
- How old is the Universe?
- How fast do bees fly?
- How many bees does it take to make 1 kg of honey?
- How many flowers does a honey bee visit during one collection trip?

"IF THE BEE DISAPPEARED FROM THE SURFACE OF THE EARTH, MAN WOULD HAVE NO MORE THAN FOUR YEARS TO LIVE"?

Коришћена литература и други извори

SAVE THE HONEY BEES

" If the bees disappear from the surface of the Earth, man would have no more than four years to live. No more bees, no more pollination... no more man! "

- Albert Einstein

SAVE_THE_BEES

<https://www.youtube.com/watch?v=cfzr9jG67BA>

// ðæ stædi ən ænts ɔ: bi:z kən ri:lɪ gɪv əs ən ɪnsaɪt ɪntə ðə kələktɪv
ɪntelɪdʒəns ðeɪ ju:z tə kəmplɪ:t tɑ:sks / mənɪ spɪ:fɪ:z kən ətʃɪ:v ə
kɒmən gəʊl wɪðaʊt ə lɪ:də / ɪ:tʃ ɪnsɛkt sɪmplɪ rɪ'ækts tu ɪts ɪmɪ:diət
ɪnvairənmənt / təgeðə ðeɪ kən ətʃɪ:v ənɔ:məs rɪ'zʌlts / dʒæst θɪŋk
ən bi:haɪvz ən ænt hɪ:ps / saɪəntɪsts hu hæv 'kærɪd aʊt rɪsɪ:tʃ ɪntu
ɪnsɛkt bɪ'heɪvjər hæv rɪləɪzɪd ðæt ðeɪ kən tɪ:tʃ əs səm væljəbəl lesnz
/ ðeɪv klɒm ʌp wɪð prəʊgramz wɪtʃ ɪmɪteɪt ðɪs bɪ'heɪvjər / wɪtʃ kən
ɪn tɜ:n / bɪ ju:zɪd tu ʌndə'stænd bɪg prɒbləmz laɪk træfɪk dʒæmz /
ən haʊ tə kəntrəʊl kraʊdz ən səʊ ʊn //

- Bixler, B. (2012). *Writing educational goals and objectives*. Retrieved July 22, 2016 from <http://www.personal.psu.edu/staff/b/x/bxb11/Objectives/>
- ÇAKIR, Dr. Ismail (2006). *The Use of Video as an Audio-Visual Material in Foreign Language Teaching Classroom*, The Turkish Online Journal of Educational Technology, Volume 5 Issue 4 Article 9.
- Keddie, J. Retrieved December 15, 2016 from <https://lessonstream.org/2011/01/12/how-deep-is-the-ocean/>
- Милојевић, З.,Момчиловић, Ј.,Станисављевић, Н. (2013). *Материјал са семинара: Добра припрема за час - успешан час*. Образовно креативни центар.
- Пиповић, Б. (2015). *Хеуристички приступ – корак даље у настави страних језика*. Учење и настава. Година I . Број 3. ISSN 2466-2801. КЛЕТТ друштво за развој образовања. Београд.
- Thomas, Michael, Reinders, Hayo, (2010). *Task-Based Language Learning and Teaching with Technology*. Continuum International Publishing Group.

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

Наведена методичка припрема издвојила се оригиналним интердисциплинарним приступом одабраној теми очувања животне средине и биљних и животињских врста. Језички и комуникативни циљеви остварују се кроз употребу разноврсног аутентичног наставног материјала који омогућава успешно међупредметно повезивање (енглески језик са биологијом, екологијом, хемијом, географијом, информатиком, музичком и ликовном културом). Промишљено варирање метода и облика рада на зналачки одабраном материјалу из различитих области доприноси не само развијању језичких и комуникативних компетенција ученика већ и остваривању функционалних и васпитних циљева наставе (продубљивање знања из сродних садржаја са аспекта различитих наставних предмета, коришћење информационих технологија, развијање критичког мишљења, развијање свести о значају очувања животне средине и еко система).

Јелена Вучковић

Специјална школа са домом ученика „Бубањ“, Ниш

LA FÊTE

Школа:	Основна школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом
Разред:	Пети
Тема:	La fête (забава)
Циљ / циљеви учења:	Усвајање нове лексике која се тиче прославе рођендана
Задаци:	а) образовни: <ul style="list-style-type: none">• Понављање и систематизација лексичких садржаја који се тичу бројева, усвајање нове лексике. б) васпитни: <ul style="list-style-type: none">• Поздрављање и представљање.• Формирање правилног односа према учењу и раду.• Усвајање правила понашања рада у групи. в) функционални: <ul style="list-style-type: none">• Способност основне комуникације на француском језику.
Наставни предмет / предмети:	Француски језик
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују:	Fête d'anniversaire (прослава рођендана)
Методe / стратегије:	Комуникативни приступ, вербална, аудио, илустративна метода.
Облици рада:	Фронтални, индивидуални, рад у пару. С обзиром на то да се са сваким учеником ради по Индивидуалном образовном плану (ИОП-у) рад је у већој мери индивидуални.
Неопходни материјали и средства:	Одштампани материјал, сличице, прилагођен материјал за слепог ученика, CD плејер.
Период реализације (ефективно трајање и период реализације):	Један школски час, 45 минута Час је у потпуности реализован као угледни час .
Место реализације:	Учионица
Реализатор/и	Наставница француског језика

Очекивани исходи	Кључне активности учења	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продуката учења
Ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none">• примени градиво из претходних лекција и утврди стечено знање;• поздрави и отпоздрави;• отпева песмицу;	Ученици : <ul style="list-style-type: none">• учествују у говорној вежби обнављања;• представљају се;• певају песмицу;• следе наставникова упутства;• одговарају на питања;	Наставник : <ul style="list-style-type: none">• иницира конверзацију са ученицима као и између самих ученика;• подстиче ученике на обнављање претходних садржаја;	<ul style="list-style-type: none">• посматрање и праћење;• усмена провера;• провера задатака;• игровна активност;• активност на часу.

<ul style="list-style-type: none"> • представи се и каже колико има година примењујући најједноставнија језичка средства; • разуме упутства и налоге и реагује на њих; • разуме изразе везане за прославу рођендана; • усвоји и понови нову лексику. 	<ul style="list-style-type: none"> • решавају асоцијације и осмосмерку; • боје цртеж; • лепе сличице; • повезују слике и речи; • учествују у раду у пару. 	<ul style="list-style-type: none"> • поставља питања; • упознаје ученике са новим садржајима; • мотивише ученике и настоји да их заинтересује за садржаје о којима је реч на часу; • даје потребна објашњења и упутства за рад; • подстиче ученике на сарадњу; • помаже ученицима у раду; • записује нову лексику; • покреће аудио снимак; • контролише урађене задатке; • задаје домаћи задатак. 	
<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима (означити релевантне)</p>	<p>1) компетенција за (целоживотно) учење; 2) одговорно учење у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према окоolini; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву (и предузетничка компетенција); 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.</p>		

ОПИС И ТОК ЧАСА

Пошто се ради са ученицима који имају сметње у развоју и инвалидитет и сви раде по ИОП-у 2, менталне активности ученика су препознавање, разумевање и примена.

Уводни део (10 мин.):

Активност 1. Ученици певају песмицу научену на претходним часовима „*Bonjour les amis comment ça va?*“

(ученици учествују у активности у складу са својим способностима, неки певају, неки само слушају и гестикулирају)

Активност 2. Ученици одговарају на наставничково питање

Comment tu t'appelles? (Како се зовеш?) *Je m'appelle...* (Зovem се...)

Активност 3. Обнављање бројева до 15

Слепи ученик показује и пита остале ученике који је број (бројеви су исписани на картонима у чијем углу је залепљен и папирић на коме је број исписан Брајевим писмом). Ученици одговарају на француском. Тачност потврђује изговарајући *Vrai* или *Faux*.

Ученици одговарају на наставничково питање *Tu as quel âge?* (Колико имаш година?) *J'ai....ans.*

(Имам....година)

Главни део (30 мин.):

Активност 1. Ученици решавају асоцијације (прилог 1). Наставник објашњава правила игре и помаже ученицима да дођу до коначног решења тј. теме часа – рођендан (прослава рођендана). Асоцијација је на матерњем језику, јер ученици тек треба да усвоје нову лексику на страном језику.

Активност 2. је прилагођена сваком ученику у складу са његовим могућностима.

- решавају осмосмерку на француском језику и од неискоришћених слова добијају израз *Joyeux anniversaire!* (*Срећан рођендан!*). Наставник записује на табли. (прилог 2).

- слепи ученик боји израз *Joyeux anniversaire!* (*Срећан рођендан!*) (прилог 3).

(израз је написан на картону, а слова су оивичена силиконом, да би могао да боји у оивиченом простору). Затим чита слово по слово, а остали ученици који су решавали осмосмерку упоређују са својим решењем.

- боје цртеже везане за рођендан. (прилог 4).

- одвајају сличице које се односе на прославу рођендана. (прилог 5). Рад у пару.

- говоре шта је све потребно за прославу рођендана, а наставница записује речи на француском језику.

Након завршених активности, поред записаних речи на француском језику шта је све потребно за прославу рођендана, ученици један по један долазе до паноа и лепе изабране сличице.

Завшни део (5 мин.):

Активност 1. Понављање лексице са часа. Наставник изговара речи, ученици понављају.

Активност 2. Наставник пушта на CD плејеру песмицу „Joyeux anniversaire“. Сви заједно певају и играју.

Домаћи задатак: Попунити и украсити по жељи позивницу за рођендан. (прилог 6).

Прилози:

Прилог 1.

ЧОКОЛАДА	БРОЈ	МАШИНА
ШЛАГ	ВОСАК	ДАТИ
КЕКС	ДУВАТИ	ДОБИТИ
ТОРТА	СВЕЋИЦЕ	ПОКЛОН

РОЂЕНДАН

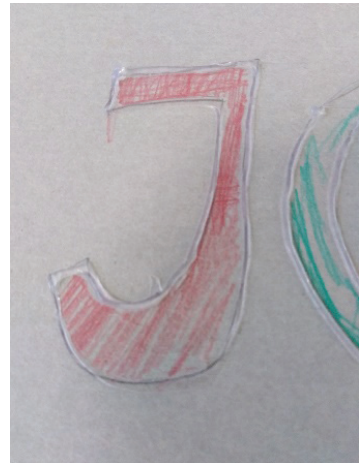
Прилог 2.

J	F	R	È	R	E	O	R
B	Y	È	E	U	X	U	E
O	G	Â	T	E	A	U	L
U	B	G	A	E	N	N	F
G	O	E	D	I	R	E	F
I	N	A	R	V	R	E	U
E	C	R	S	È	A	I	O
S	R	E	P	A	M	I	S

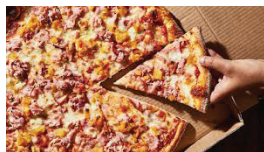
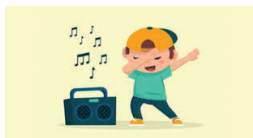
Пронађите наведене речи у осмосмерци, а преосталих 18 слова ће вам дати израз СРЕЋАН РОЂЕНДАН на француском:

SOUFFLER, BOUGIES, PÈRE, MÈRE, FRÈRE, CADEAU, GÂTEAU,
BON, ÂGE, FÊTER, AMIS

Прилог 3.

Прилог 4.

Прилог 5.

Прилог 6.

Коришћена литература и други извори

Youtube за песмицу „Joyeux anniversaire“,

Интернет за проналажење сличица и цртежа за бојење,

Осмосмерка је наставничково ауторско дело

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

Представљена методичка припрема специфична је по томе што предвиђа рад са ученицима који наставу прате по Индивидуалном образовном програму 2 (ИОП 2). Ова припрема је пример како да се одговори на изазов који намеће рад са ученицима који имају сметње у развоју и различите врсте инвалидитета (оштећење слуха, вида и др.) коришћењем адекватно изабраног наставног материјала и спровођењем активности примерених индивидуалним способностима ученика.

LE CLUB DES LOOKÉS

Школа (означити тип школе; не наводити назив конкретне школе):	а) основна школа , б) основна музичка школа; в) основна балетска школа; г) основна школа за образовање одраслих; д) основна школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом; њ) гимназија, е) средња стручна школа, ж) средња уметничка школа, з) средња школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом
Разред:	VI
Тема:	Le Club des lookés
Циљ / циљеви учења:	Увежбавање слагања придева у роду и броју са именицама на примеру моде кроз векове
Задаци:	а) образовни: <ul style="list-style-type: none"> • Ученици утврђују знање о именицама и придевима који се односе на одећу. На примеру придева којима се исказују боје, повезују своје знање о придевима који се слажу у роду и броју са именицом. Ученици увиђају сличности и разлике у одевању кроз векове. б) васпитни: <ul style="list-style-type: none"> • Код ученика се развија навика понављања усвојених садржаја, одговорност према раду, смисао за сарадњу и рад у групи. в) функционални: <ul style="list-style-type: none"> • Ученици умеју да примене знања о слагању придева у роду и броју са именицама у различитим ситуацијама везаним за одевање, у складу са временским приликама. Нпр., када је сунчано носимо белу хаљину (une robe blanche), а када се бавимо спортом носимо беле патике (des tennis blancs).
Наставни предмет / предмети:	Француски језик
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују:	Le look de Sarah – Le féminin et le pluriel des adjectifs de couleur
Методе / стратегије:	Монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна.
Облици рада:	Индивидуални, групни, фронтални.
Неопходни материјали и средства:	Хамер, коверат са припремљеним деловима одеће, листић са припремљеним задацима и детаљним упутством за рад.
Период реализације (ефективно трајање и период реализације):	1 школски час (45')
Место реализације:	Учионица
Реализатор/и (навести професионалне улоге, не имена:	Наставник француског језика и ученици VI разреда

Корелација :	Српски језик, ликовна култура, историја
Коришћена литература и други извори:	Club@dos 2, Француски језик за 6. разред основне школе, уџбеник и радна свеска за другу годину учења, Klett, Београд 2019. www.moda.com

Очекивани исходи (шта би сви ученици требало да науче; шта ће већина ученика научити; шта ће неки ученици научити)	Кључне активности учења (шта раде ученици)	Активности наставника	Начин вредновања процеса и продуката учења
<p>Ученик ће бити у стању да :</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна речи у вези са одевним предметима; • разуме једноставан опис особа, предмета и појава; • постави и одговори на једноставна питања личне природе; • у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> • комуницирају; • постављају питања; • одговарају на питања; решавају вежбања; • учествују у организованом раду у групи; • презентују своје радове; • промишљају и одговарају на питања о функционалној употреби знања и вештина развијених на часу; • учествују у организованим активностима провере остварености резултата учења и информишу се о свом напредовању. 	<p>Наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усмерава ученике како да заузму своја места у учионици и поставља циљ часа; • одговарајућим коментарима подстиче ученике на комуникацију, поставља питања, иницира активности ученика и објашњава; • на различите начине проверава оствареност исхода и даје позитивно интонирани повратну информацију ученицима о њиховом напредовању. 	<p>Праћење и вредновање врши се континуирано усмено и писмено у складу са плановима наставе и учења и у складу са Правилником о оцењивању.</p>
<p>Међупредметне компетенције које се развијају планираним активностима (означити релевантне)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за (целоживотно) учење; 2) одговорно учење у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву (и предузетничка компетенција); 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција. 		

ОПИС И ТОК ЧАСА

Уводни део (10 мин.)

У учионици је распоређено 5 столова. На сваком столу је сталак са означеним временским периодом (I век ; X век ; XVIII век ; XX век ; XXI век). Ученици приликом уласка у учионицу извлаче картице на којима су исписани векови. Циљ је да препознају извучене временске периоде и заузму одговарајуће место у учионици. На тај начин формира се 5 група.

Наставник са ученицима игра игру «Слово по слово». Ова игра се игра тако што се на табли испише 6 цртица. Најпре ученици погађају самогласнике, а затим сугласнике. Свако погођено слово се уписује на одговарајуће место. У решавању задате речи ученици учествују по групама (по један из групе). Задата реч коју ученици треба да погоде је **LA MODE**.

Истицање циља часа :

Утврђивање знања о придевима и њиховом слагању у роду и броју са именицама на примеру моде кроз векове.

Главни део (30 мин.)

Свака група добија хамер на коме је слика особе одевене по моди одређеног периода. Уз то, свака група добија коверат са фотографијама делова одеће и модних детаља, као и листић са одређеним задатком и детаљним упутством за рад (ПРИЛОГ 1).

На листићу има 3 задатка која ученици решавају и презентују на хамеру.

ЗАДАТАК 1 : На хамеру се налазе именице одређених делова одеће. Потребно је да залепите слику поред одговарајуће именице. / **ACTIVITÉ 1** : Sur le grand papier il y a des noms de vêtements. Il faut coller une photo à côté du nom correspondant.

ЗАДАТАК 2 : Повежите именицу са придевом који мора бити сложен у роду и броју са именицом. / **ACTIVITÉ 2**: Associez un nom avec un adjectif qui doit s'accorder en genre et en nombre avec ce nom.

Ier groupe – Ier siècle :	des sandales	noir
	un bijou	marron
	un maquillage	blanche
	une robe	doré
IIe groupe – Xe siècle :	un chapeau	serré
	une chemise	marron
	un pantalon	profondes
	des bottes	longue

IIIe groupe – XVIIIe siècle :	une perruque	serré
	une robe	verts
	un corset	blanche
	des souliers	longue
IVe groupe – XXe siècle :	un costume	rose
	une cravate	gris
	une chemise	noirs
	des souliers	rouge
V^e groupe – XXIe siècle :	un maillot	blanche
	une veste	gris
	un jean	blancs
	des tennis	serré

ЗАДАТАК 3 : Завршите реченицу користећи дате именице и придеве. /
ACTIVITÉ 3 : Finissez cette phrase en utilisant des noms et des adjectifs donnés :
 - Cette femme / Cet homme porte

Уколико буде времена, наставник додаје активности 4 и 5 које су прилагођене епохи коју група презентује (ПРИЛОГ 3).

ЗАДАТАК 4 и 5 : Пред вама су питања прилагођена епохи коју презентујете. Изаберите питање и кроз усмени одговор процените шта је типично за одређену епоху.

Ier groupe – Ier siècle

Activité 4. Est-ce que l’Egyptienne utilise le maquillage ?

Activité 5. Est-ce que l’Egyptienne préfère le bijou ?

IIe groupe – Xe siècle

Activité 4. Est-ce que les hommes aiment porter des robes en Xe siècle ?

Activité 5. Les hommes portent des chapeaux obligatoirement ?

IIIe groupe – XVIIIe siècle

Activité 4. Est-ce que les femmes décorent leurs cheveux en XVIIIe siècle ?

Activité 5. Les femmes mettent trop de poudre sur le visage ?

IVe groupe – XXe siècle

Activité 4. Où est-ce que les hommes en costume travaillent ?

Activité 5. Est-ce qu’ils achètent leurs vêtements dans les grands magasins ?

V^e groupe – XXIe siècle

Activité 4. Est-ce que les adolescentes aiment porter des chaussures à talons ?

Activité 5. Est-ce qu’elles colorent leurs cheveux ?

За израду задатака групе имају 15 минута. Цела група презентује по задацима. Сваки ученик бира један задатак који ће презентовати у оквиру групе. Групе имају по 3 минута за презентацију.

Очекивани одговори ученика :

1. **група – I век** : Cette femme porte des sandales marron, un bijou doré, un maquillage noir et une robe blanche.
2. **група – X век** : Cet homme porte un chapeau marron, une chemise longue, un pantalon serré et des bottes profondes.
3. **група – XVIII век** : Cette femme porte une perruque blanche, une robe longue, un corset serré et des souliers verts.
4. **група – XX век** : Cet homme porte un costume gris, une cravate rouge, une chemise rose et des souliers noirs.
5. **група – XXI век** : Cette femme porte un maillot gris, une veste blanche, un jean serré et des tennis blancs.

Завршни део (5 мин.)

У завршном делу часа наставник разговара са ученицима о презентацијама група. Затим ученицима задаје домаћи задатак како би даље увежбавали и продубљивали разумевање поменутог градива.

Домаћи задатак : Потребно је да осмислите и напишете које одевне предмете носите у пролеће, лето, јесен или зиму.

Devoir à la maison : Qu'est-ce que tu portes: au printemps ; en été ; en automne ; en hiver? Décris tes vêtements.

Евалуација часа : На крају часа се наставник захваљује ученицима на пажњи и пита их за мишљење о часу. Ученици исказују мишљење емотиконима који су им подељени на почетку часа.

Оквир за преиспитивање оствареног часа :

- Да ли сам адекватно изабрала начин провере остварености исхода ?
- Да ли сам планирала адекватне активности ученика ?
- Да ли је било потешкоћа приликом остваривања планираног ?
- Шта би могла да урадим нешто другачије ?.....

Сврха оквира је провера остварености постављених исхода часа.

Прилози

Прилог 1 (листич са задацима и упутством за рад)

Vous avez une photo d'une femme ou d'un homme. Cette personne porte des vêtements caractéristiques pour la mode d'une période. Vous avez aussi une enveloppe avec des photos de vêtements.

Votre groupe a une mission : il faut faire des activités données sur le grand papier et présenter la mode d'une période.

Vous pouvez travailler 15 minutes. Ensuite, chaque groupe fait une présentation. Un élève présente une activité.

ACTIVITÉ 1 : Sur le grand papier il y a des noms de vêtements. Il faut coller une photo à côté du nom correspondant.

ACTIVITÉ 2 : Associez un nom avec un adjectif qui doit s'accorder en genre et en nombre avec ce nom.

ACTIVITÉ 3 : Finissez cette phrase en utilisant des noms et des adjectifs donnés :

 Cette femme / Cet homme
porte.....

Имате слику жене или мушкарца. Та особа носи одећу типичну за моду једне епохе. Такође имате коверат у ком се налазе слике одевних предмета. Ваша група има задатак : урадите дате задатке на хамеру и представите моду одређеног периода.

Време за рад је 15 минута. Затим свака група презентује. Један ученик презентује један задатак.

АКТИВНОСТ 1 : На хамеру се налазе именице одређених делова одеће. Потребно је да залепите слику поред одговарајуће именице.

АКТИВНОСТ 2 : Повежите именицу са придевом који мора бити сложен у роду и броју са именицом.

АКТИВНОСТ 3 : Завршите реченицу користећи дате именице и придеве :
- *Та жена / Тај човек носи.....*

Прилог 2 (активност 2)

Ier groupe – Ier siècle :	des sandales	noir
	un bijou	marron
	un maquillage	blanche
	une robe	doré
IIe groupe – Xe siècle :	un chapeau	serré
	une chemise	marron
	un pantalon	profondes
	des bottes	longue
IIIe groupe – XVIIIe siècle :	une perruque	serré
	une robe	verts
	un corset	blanche
	des souliers	longue

IVe groupe – XXe siècle :	un costume	rose
	une cravate	gris
	une chemise	noirs
	des souliers	rouge
V^e groupe – XXIe siècle :	un maillot	blanche
	une veste	gris
	un jean	blancs
	des tennis	serré

Прилог 3 (додатне активности)

Пред вама су питања прилагођена епохи коју презентујете. Изаберите питање и кроз усмени одговор процените шта је типично за одређену епоху.

Ier groupe – Ier siècle

Activité 4. Est-ce que l’Egyptienne utilise le maquillage ?

Activité 5. Est-ce que l’Egyptienne préfère le bijou ?

IIe groupe – Xe siècle

Activité 4. Est-ce que les hommes aiment porter des robes au Xe siècle ?

Activité 5. Les hommes portent des chapeaux obligatoirement ?

IIIe groupe – XVIIIe siècle

Activité 4. Est-ce que les femmes décorent leurs cheveux au XVIIIe siècle ?

Activité 5. Les femmes mettent trop de poudre sur le visage ?

IVe groupe – XXe siècle

Activité 4. Où les hommes en costume travaillent-ils ?

Activité 5. Est-ce qu’ils achètent leurs vêtements dans les grands magasins ?

V^e groupe – XXIe siècle

Activité 4. Est-ce que les adolescentes aiment porter des chaussures à talons ?

Activité 5. Est-ce qu’elles colorent leurs cheveux ?

Прилог 4 (презентације)

1er siècle

des sandales
un bijou
un maquillage
une robe

noir
marron
blanche
doré

Cette femme porte . . .

des sandales marron, un bijou doré, un maquillage noir et une robe blanche.

Xe siècle

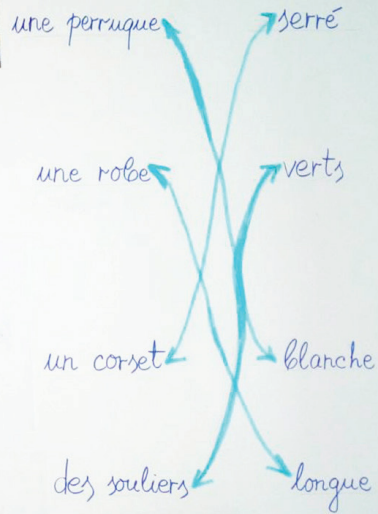
un chapeau
une chemise
un pantalon
des bottes

serré
marron
profondes
longue

Cet homme porte . . .

un chapeau marron, une chemise longue, un pantalon serré et des bottes profondes.

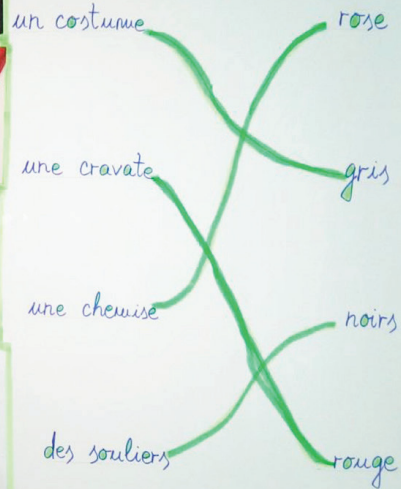
XVIIIe siècle

Cette femme porte . . .

une perruque blanche, une robe longue,
un corset serré et des souliers verts.
Elle est également une reine avec une perruque blanche.

XXe siècle

Cet homme porte . . .

un costume gris, une cravate rouge, une chemise blanche, des souliers noirs.

La coiffure court.

XXIe siècle

un maillot ← blanche
 une veste ← gris
 un jean ← blancs
 des tennis ← serré

Cette femme porte . . .

un maillot blanche, une veste gris, un jean serré, des tennis blancs.

МЕТОДИЧКИ КОМЕНТАР

Приложена методичка припрема показује један од начина утврђивања градива из страног (француског) језика и могућност његовог повезивања са несродним дисциплинама (историја). Коришћење игровних активности припрема и мотивише ученике на рад. Употреба илустративног материјала прилагођена је како језичким тако и циљевима међупредметне корелације док различити облици рада (индивидуални и групни) омогућавају ученицима међусобну комуникацију.

МЕТОДИЧКИ УЗЛЕТИ 2

Збирка припрема за часове у основној и средњој школи
- филологија, друштвено-хуманистичке науке

Издавач

Филозофски факултет у Нишу
Тирила и Методија 2

За издавача

Проф. др Наталија Јовановић, декан

Лектура

Аутори

Дизај корица

Дарко Јовановић

Прелом

Милан Д. Ранђеловић

Формат

17x24

Израда CD-а

Филозофски факултет у Нишу

Тираж

80 примерака

ISBN 978-86-7379-554-6

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37:019.3::811.163.41(082)(0.034.2)

37.091.3::821-82(082)(0.034.2)

37.091.3::3(082)(0.034.2)

37.091.3::811(082)(0.034.2)

МЕТОДИЧКИ узлети [Електронски извор] : збирка
припрема за часове у основној и средњој школи -
филологија, друштвено-хуманистичке науке.

2 / приредиле Јелена Максимовић, Весна Симовић,
Александар М. Новаковић. - Ниш : Филозофски
факултет, 2021 (Ниш : Филозофски факултет). - 1
електронски оптички диск (CD-ROM) ; 12 cm

Системски захтеви: Нису наведени. - Насл. са
насловне стране документа. - Тираж 80. - Уместо
предговора / уреднице. - Библиографија уз
поједине радове.

ISBN 978-86-7379-554-6

а) Српски језик -- Настава -- Методика -- Зборници
б) Књижевност -- Настава -- Методика -- Зборници
в) Друштвене науке -- Настава -- Методика --
Зборници г) Страни језици -- Настава -- Методика
-- Зборници

COBISS.SR-ID 31693321